

Ն. ԿՈՎԻՆԵՎ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԶԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ
ԿԱՏԱՐՎՈՂ-ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ
ՄԱՍԻՆ

338.1(47)

4-76

ՊԵՏՏՐԱՏ

1981

ՅԵՐԵՎԱՆ

23 MAY 2013

338.1(47)

17 FEB 2010

CA 32-K
268

4-76

Ն. ԿՈՎԻՆԵՎ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԶԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ ԿԱՏԱՐՎՈՂ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ



52.85803

ՊԵՏԶՐԱՏ — 1931 — ՅԵՐԵՎԱՆ

11 FEB 2000

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՊՐԵՍՏԱՐԱԿԻ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԵՏՏՐՈՍԻ ՏՊԱՐԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿ. 1601
ՊԱՏՎԵՐ 2122
ԳՐԱՌԵՊԿԱՐ 6375 (Բ)
ՏԻՐԱԺ 4000



60829.67

Ն Ե Ր Ա Շ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Պատմական խոշոր գործ է կատարվում այժմ խորհրդային գյուղում: Կոմունիստական կուսակցության ղեկավարութամբ արմատապես փոխվում է գյուղական կյանքի վողջ տնտեսական ու հասարակական կառուցվածքը:

Փոշխացած, հաղարավոր ու մելիոնավոր մանր անհատական տնտեսությունների բաժանված գյուղի տեղ ծնվում է սոցիալիստական գյուղը, կոլեկտիվ խոշոր տնտեսություններ, վորը վարվում է պլանով և տալիս է գյուղացիներին ու ամբողջ յերկրին չափ ու չափ անգամ ավելի արտադրանք, ազատելով գյուղը կարիքից, իսկ յերկրը՝ գյուղատնտեսական մթերքների պակասությունից:

Կոլեկտիվ տնտեսավարության անցնելու հետևանքով բարձրանում է կյանքի նյութական մակարդակը, այն դառնում է ավելի կուլտուրական և ավելի կազմակերպված: Ընդհանուր տնտեսությունն արմատախիլ է անում գյուղացու միջից հին սովորությունները, վորոնք ծնունդ են դարերով անհատական, սեփական տնտեսության հետ կապված լինելու, բնաբացում է նրան մտածել ընդհանուր գործի մասին, դաստիարակում է նրա մեջ խոշոր աշխատավորական կոլեկտիվին մասնակցողի նոր գիտակցությունը:

Կոլեկտիվացումը կերպարանափոխում է ժամանակակից գյուղի դասակարգային կառուցվածքը: Կոլեկտիվացած գյուղում դադարում է գյուղյան ունենալ չահագործողների—կուլակների դասակարգը: Ամբողջ շրջանների համատարած կոլեկտիվացումը հնարավորություն տվեց կուսակցությանը

այդ վայրերում կուլակի նկատմամբ նոր քաղաքականություն սահմանելու. յեթե առաջ կուսակցութեան ամեն կերպ սահմանափակում եր կուլակի շահագործական ձգտումները, պահում եր նրան, այսպես սահմանափակում, սահմանափակում, կասեցնելով նրա անուար, այժմ արդեն, համատարած կոլեկտիվացման ուղին բռնած շրջաններում կուսակցութեանը բոլորովին լուծարքի յե յեկարարում կուլակութեանը՝ վերացնելով դասակարգ։ Այս նշանակում ե, վոր այդ շրջաններում կուլակութեանը զրկվում ե կապիտալից, արտադրութեան միջոցներից ու դործիքներից, դրանով ել զրկվելով դյուղական չքավորութեանն ու միջակներին չահագործելու հնարավորութեանից։ Իսկ մնացած շրջաններում համատարած կոլեկտիվացման անցումը նախապատրաստելով՝ կուսակցութեանը հենց դրանով՝ այդ շրջաններում կուլակային դասակարգի լուծարքի պայմաններ ե ստեղծում։

Ուժեղ, գիտական հիմքերի վրա դրված կոլտնտեսութեանները, վորտեղ դոյութեանն չունի չահագործում, վորտեղ մարդիկ աշխատում են միատեղ, փոխարինելու յեն (և արդեն փոխարինում են) կուլակախմբում գյուղական կապիտալիստների տնտեսութեանը, տալով ել ավելի մեծ քանակութեամբ արտադրանք, քան այն, վոր առաջ ստացվում եր կուլակային տնտեսութեաններում։

Մեր կուսակցութեան վորջ քաղաքականութեանը, խոսնակապես յերկրի ինդուստրիացման վերաբերմամբ կուսակցութեան ընդունած արագ տեմպերը, գյուղատնտեսական մեքենաներ արտադրող արդյունաբերութեան ծավալումը, լայնագոյն կոլտնտեսութեանների և խորհրդատնտեսութեանների օրինակը, վորոնք համոզում են գյուղացուն խոշոր կոլեկտիվ տնտեսութեան չահավիտութեանը, — այս ամենն ստեղծեցին պայմաններ, վորոնք հնարավոր դարձրին գյուղական միլիո-

նավոր աշխատավորութեան կոլեկտիվացման այնպիսի արագ ու մասսայական շրջադարձը, վորն առանձնապես ուժեղին արտահայտութեանը դտավ յերկրի հացահատիկային շրջաններում։

Կուսակցութեան XVI Համագումարի (1930 թ. մայիսի 1) վերջին հիմնական հացահատիկային շրջաններում ընդհանուր հաշվով արդեն կոլեկտիվացման եր յենթարկվել բոլոր գյուղական տնտեսութեանների մոտավորապես կեսը (40—500/0-ը), իսկ կոլտնտեսութեանների ցանքերը, աշխանացանի հետ միասին, 36 միլիոն հեկտարից ավելի ելին։ Բերքը կոլտնտեսութեաններում, ինչպես վոր պետք եր սպասել, անհատական տնտեսութեան միջին բերքից դարձրին բարձր եր։

Մենք տեսնում ենք, թե ինչպես մեր աչքի առաջ մասնավոր սեփականատիրական, նյութապես աղքատ և կուլտուրապես հետամնաց գյուղը դառնում ե սոցիալիստական, տնտեսապես ուժեղ և կուլտուրական գյուղ։

Միայն աջ ուղորդունիստները կարող են մտածել, թե գյուղական տնտեսութեան նման, պատմութեան մեջ չտեսնված սոցիալիստական վերակառուցումը կարող ե կատարվել հեշտ ու խաղաղ, «կուլակի սոցիալիզմի մեջ ներաճման» ուղիով։

Ըստինքյան հասկանալի յե, վոր կոլեկտիվացման այդ հսկայական մասսայական շարժմանն անխուսափելիորեն ընթացակցելու յեն դժվարութեաններ, յերբեմն կոպիտ սխալներ (ինչպես, օրինակ, մի շարք շրջանների հայտնի «ձախ» խոտորումները և քայլադյուրութեանները) և դասակարգային պայքարի ամենաուժեղ սրում։

Կուլակը և նրան ձախակցողները — տերտերները, և օգտակարները, նախկին սպիտակ գվարդիականները — սրանք բոլորն առանձին սրութեամբ դգա-

ցին, վոր կոլեկտիվացման հետեանքով հասնում ե կապիտալիստական դասակարգի մնացորդների վերջին ժամը, վոր կոլեկտիվացումն ընդմիջու և վերջնականապես խորտակում ե հին, նախահեղափոխական կարգերը վերադարձնելու հույսը:

Դրա համար ե այդպես կատարում դասակարգային թշնամին: Այդ պատճառով նա վախեցնում ե գյուղացիներին, հրդեհում ե չքավորների խրճիթները, հրդեհում ե կոլտոտեսությունները, սպանում ե ակտիվիստներին, կոխի ե մղում յուրաքանչյուր չքավորի ու միջակի համար, մերթ սպառնալիքով, մերթ խորամանկությամբ փորձում ե նրանց իր կողմը գրավել:

Դրա համար այժմ առանձնապես պատասխանատու ե բարդ ե կուսակցության և անկուսակցական ակտիվի աշխատանքը գյուղում. նման միջավայրում կուսգծի ամեն մի խեղաթյուրում, ամեն մի մեղկություն, քայլադրոցություն, ամեն մի վրիպում ավելորդ զենք ե տուլիս թշնամու ձեռքը:

Միայն հարձակման հետագա ուժեղացումով կարելի յե վերջնականապես խորտակել դասակարգային թրջնամու դիրքերը: Միայն մեր դասակարգային գծի հըստակ ու անշեղ կիրառմամբ գյուղի կուսակցական ու խորհրդային կազմակերպությունները կկարողանան իրենց հետեվից տանել աշխատավոր գյուղացիության վողջ մասսան:

Յե՛վ բջիջը, ե՛ խորհուրդը, ե՛ կոոպերատիվ կազմակերպությունները պիտի լավ հիշեն, վոր այս կովում իրենց առաջին ոգնականը և իրենց ազդեցությունը տարածողը լինելու յե գյուղի բառրակ-չքավորական հատվածը:

Հարկավոր ե, ուրեմն, ավելի սերտ համալսմբել ու կազմակերպել չքավորությանը:

Մեզ մոտ շատ հաճախ մոռանում են չքավորության մեջ կառավելիք աշխատանքի մասին. յերբեմն ել խեղճերին զոռ են տալիս, ասելով՝ «Արժե՛, արդյոք, չքա-

վորության հարցով զբաղվել»: Կուլակին հենց այդ ել պետք ե:

Իսկ նա արդեն չի մոռանա իր աշխատանքը կատարել չքավորների մեջ:

Այն մարդիկ, վորոնք չեն ուզում զբաղվել չքավորության կազմակերպմամբ, այդպիսիները խորթ են մեր կուսակցությանը:

Կուսակցությունը պահանջում ե գյուղական ամեն մի աշխատողից, վորպեսզի ևս հասկանա, թե ինչու պիտի աշխատանք կատարել չքավորության ու բառրակություն մեջ և իմանա, թե գործնականորեն ինչպես պետք ե կատարել աշխատանքը:

ԶԲԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Մեր գյուղում դեռ սակավագոր, ձիուց և ինվենտարից զուրկ չքափոր տնտեսություններ և ընդհանրապես արտադրական միջոցներից զուրկ բաղադրված շատ կան։ Այս առանձնապես վերաբերում է այն շրջաններին, վորտեղ կուլեկտրվացումը դեռ մեծ ծավալ չի ստացել, և կամ վորտեղ միայն նոր են անցել դրան։

Չքափոր տնտեսությունների ճնշող մեծամասնությունը սեղ ժառանգություն է մնացել ցարական կարգերից։

Կարվածատերերի և կուլակների հարստացումը կատարվել է ի հաշիվ միջակների քայքայման։ Միջակներից շատ քչերն են միայն դարձել կուլակային և ուռճացած տնտեսություն։ Նրանց մեծամասնությունը չկարողանալով դիմանալ կուլակի և կարվածատիրոջ խոշոր տնտեսության մրցությանը, աստիճանաբար քայքայվել և են չքավորություն ու բաղադրված չարքերն անցել։

Այդ տարիներում կատարված հաշիվները ցույց են տալիս, վոր միջակների քանակը գյուղերում անընդհատ պակասել է, այն ինչ շատացել է ուռճացած ու կուլակային տնտեսությունների թիվը, և շատ է անել չքավորության ու բաղադրված չարքերի քանակը։

Կատարվել է այն, վորը կոչվում է գյուղի շերտավորում, և կրկնում ենք, այդ շերտավորումն այնպես է կատարվել, վոր գյուղում ավելի ու ավելի յեմ մեծացել յերկու խմբեր՝ հարուստների և չքավորների խմբերը, իսկ միջակը, այսպես ասած, «մաքրվել» է (ВЫМЫВАЛСЯ)։

Յեւ այդ հասկանալի չէ, յեթե նկատի ունենանք, վոր այն ժամանակ գոյություն է ունեցել հողի մասնավոր սեփականություն և ժամանակի վորջ քաղաքականությունն նպատակն է յեղել պաշտպանել ունեւոր դասակարգերի շահերը (իդեալ, նույնն է կատարվում մինչև այսօր էլ կապիտալիստական բոլոր յերկրներում)։

Հսկտեմբերյան հեղափոխությունը լուծարել յենթարկեց կարվածատիրական տնտեսությունը և հողի մասնավոր սեփականությունը։ Հողագուրկները հող ստացան, վորը միանգամից բարձրացրեց միլիոնավոր չքավոր տնտեսությունների նյութական դրությունը։ Սակայն այդ դեռևս միանգամայն բավական չէր, վորպեսզի գյուղում ալլես չքափոր չմնար։

Հող մշակելու համար, ինչպես հայտնի չէ, հարկավոր է անասուն և ինվենտար։ Մինչդեռ բոլոր չքավոր տնտեսությունները չեյին կարող հեղափոխության միջոցով շահագործողներից բռնազրաված անասուններից ու ինվենտարից իրենց անհրաժեշտ բաժինն ստանալ։

Շատ չքավորներ հող ստանալով՝ չկարողացան այն մշակել. ստացածի մի մասը միայն իրենք մշակեցին, իսկ մյուս մասը տվին վարձակալության։

Պրոլետարական պետությունն ամեն կերպ ոգնել է չքավորությանը, սակայն նա այնքան միջոց չուներ, վոր միանգամից, կարճ ժամանակում տնտեսապես ամբողջությամբ չքավորական ու բաղադրված չարքերն անհետացնեի։

Նոր տնտեսական քաղաքականությունից հետո, յերբ թույլատրվեցին՝ առևտուրը, հողի սահմանափակ վարձակալությունը և բանվորական ուժի վարձումը, գյուղում նորից ծնունդ առավ վորոշ չարտավորում։

Սակայն խորհրդային իշխանության որով գյուղի շերտավորումը շատ ավելի թույլ է կատարվել, քան այդ կատարվում էր առաջ. այս արդյունք է մեր կու-

սակցութեան այն քաղաքականութեան, վորով սահմանափակվել են գյուղական վերնաշերտի հարստանալու հնարավորութիւնները: Հարկային քաղաքականութեանը, կոոպերատիվ շինարարութեանը, վարկային քաղաքականութեանը, կոնսրակտացիայի դարգացումը, հողի վարձակալութեան սրենքները, բանվորական ուժի վարձման սրենքը, ստրկացուցիչ գործարքներն արգելող սրենքը և այլն, այս բոլորի նպատակն է սահմանափակել կուսակցութեան շահագործական ձգտումները և ըստ հնարավորին ալիւլի ոգնել չքավորութեանը:

Սակայն սակավազոր չեմք լինելու տնտեսութեան վերելքի հիմնական, ամենամիջոց և ամենակարգ անապահը կոլեկտիվացման անապահին է: Միայն մանր ու մանրագույն, ցլի ու ցան գյուղացիական տնտեսութեանների միացման հետևանքով կազմակերպված խոշոր կոլեկտիվ տնտեսութեանների միջոցով մենք կհասնենք այնպիսի դրութեան, յերբ մեզ մոտ չի լինի վո՛չ չքավորութիւն և վո՛չ բատրակութիւն:

Այդպես եր ասում էնինը, այդպես է ասում մեզ կուսակցութեան ծրարիւրը, այդ է հաստատում նաև սոցիալիստական շինարարութեան վողջ պրակտիկան:

Իսկ ներկայումս, յերբ դեռ ուր է ծալարվում գյուղական տնտեսութեան լայնագույն կոլեկտիվացումը, չի կարելի վո՛չ մի բողբ մոռանալ չքավորութեանն ու բատրակութեանը, անցյալի դեռևս չվերացած այդ ժառանգութեանը: Առաջին հերթին հարկավոր է նրանց կազմակերպել և համախմբել կոմունիստական կուսակցութեան շուրջը՝ կուսակցութեան առաջադրած խնդիրներն իրագործելու համար:

ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ՇԵՆԱՐԱՆԻ ՈՒ ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հեղափոխութեան ամբողջ գործը, սոցիալիստական շինարարութեան ամբողջ գործը գեկավարել է և կարող է գեկավարել միայն բանվոր դասակարգն իր կուսակցութեան միջոցով:

Արտադրական սեփական միջոցներից գուրկ, կապիտալիստները կողմից շահագործված բանվոր դասակարգը, վոր գործարաններում կոլեկտիվ աշխատանքով գործել և անցել է հեղափոխական կռիւի դաժան դպրոցը, միայն նա յե գեկավար դասակարգը, նա յե մինչև վերջը հեղափոխական և հին հասարակութեան մինչև վերջն անհաշտ գերեզմանավորը:

Սակայն սխալ կլինեք մտածել, թե բանվոր դասակարգը և իր կուսակցութեանը միայն իրենց ուժերով են իրականացնում սոցիալիստական հասարակութեան շինարարութիւնը: Բանվոր դասակարգը և կոմունիստական կուսակցութեան իրենց բոլոր խնդիրները, իհարկե, իրագործում են գյուղական աշխատավորութեան բազմամիլիոն մասնայի աջակցութեամբ ու մասնակցութեամբ:

Կոմունիստական կուսակցութեան իր գյուղական աշխատանքներում միշտ հենվել է գյուղի բատրակ-չքավորական խավերի վրա:

Բատրակութեան դասակարգային շահերն ամբողջութեամբ դուրսդիպում են արտադրական բանվորների շահերին: Իր դասակարգային շահերն ըմբռնող բատրակը գիտե, վոր գյուղական ու քաղաքային կապիտալիստների դեմ ընդհանուր ու անհաշտ կռիւ մղելով միայն նա կադատվի շահագործումից և ձեռք կրերի լավագույն կշանք: Ուստի և բատրակը կապիտալիստի ու կուլակի յերդվյալ թշնամին է:

Համարյա նույն ձեւով մեր կուսակցութեանը մոտ է կանգնած գյուղական չքավորութեանը, վոր մասամբ

վարում է իր անտեսությունը, մասամբ իր բանվորական ուժը վարձով է տալիս: Զբաղվողության սեփականությունն անսահման փոքր է, այդ պատճառով նա ամեն քայլափոխում չահագործվել և ներկայումս ել հաճախ չահագործվում է կուլակի կողմից:

Իր դասակարգային շահերը հասկացող չքավորը պարզ դիտակցում է, վոր իր, ինչպես և բատրակի համար, չքավորական վիճակից դուրս գալու, չահագործումից ազատվելու այլ ճանապարհ չկա, բացի կոմունիստական կուսակցությունից ցույց տված ճանապարհից: Այդ պատճառով չքավորությունն ու բատրակությունն հիմնական մասան միշտ ամուր ու անբեր պաշտպանել է կոմունիստական կուսակցությունից բոլոր նախաձեռնումներն ու ձեռնարկումները:

Այդ պատճառով մեր կուսակցությունը բատրակությունն ու չքավորությունը համարել և համարում է իր հեճարանը գյուղում:

Վ. Ի Լենինը շատ հաճախ է մատնանշել, թե՛ կուլակը մեր թշնամին է, միջակը—դաշնակիցը, իսկ չքավորությունն ու բատրակությունը—մեր հենարանը: Լենինը միշտ հսկայական նշանակություն է տվել չքավորության կազմակերպմանը: Ամենաճանր ժամանակներում,—տասնութ թվականին, յերբ բանվորները նրա առաջ ելին առանց հացի, Լենինն ասում էր.

«Համախմբեցե՛ք ձեր շուրջը գյուղական չքավորությունը: Կուլակները գիտեն, վոր մոտենում է իրենց վերջին ժամը, ուստի նրանք, մեր թշնամիները, հանդես են գալիս վոչ միայն քարոզով, խոսքով ու Ֆրազներով, այլև չքավորությունը կազմակերպելով: Յեթե չքավորությունը մե՛նք կազմակերպենք, կհաղթենք կուլակներին: Կուլակներն իմանում են, վոր մոտենում է սոցիալիզմի համար մղվող ամենապիճակալան, ամենապիճին, ամենակատաղի մարտի ժամը: Թվում է, թե այդ կռիվը հասցի համար է. բայց իրոք այդ կռիվը սոցիալիզմի

համար է: Յեթե բանվորները կարողանան իրենց շուրջը համախմբելու գյուղական չքավորությունը, այն ժամանակ է՛ հաղթություն կլինի, է՛ հաց»:

Կուլակիությունը դեմ մղվող պայքարում չքավորության կազմակերպման խոշոր նշանակությունը վերաբերյալ իր միտքն Իլյինն այնուհետև շատ անգամ է կրկնել իր հոգվածներում ու ճառերում:

Կուսակցությունն ինչո՞ւ չէ տարբերություն դնում միջակի ու չքավորի միջև: Նրա համար, վոր միջակը, դանադանվելով չքավորից, այնքան, վորքան նա կանգնած է պրոլետարիատի ու կապիտալիստի միջև, տատանում է, սպասող ու վարանող: Մի կողմից միջակ—աշխատավորականը հաճախ զգում է, վոր իր շահերը դուրսագրվում են բանվոր դասակարգի և չքավորության շահերին: Նա տեսնում է, վոր կապիտալիստական զարգացման ճանապարհին միայն շատ քիչ միջակներ են քայքայումից ազատվում ու դառնում ուղեցույց անտեսություն: Նա հաճախ հասկանում է, վոր միայն սոցիալիստական անտեսությունն է ապահովում միջակի բարեկեցության անշեղ աճումը:

Սակայն, մյուս կողմից, միջակ—սեփականատերը նաև վաճառողն է իր գյուղատնտեսական արտադրանքի: Այդ պատճառով նա շատ զգույշ է անցնում անտեսության սոցիալիստական ձևերին, չի մատնակցում, մինչև վոր որինակով ու փորձով տեսնի ու համոզված, վոր այդ ակնիլ ոգտավետ է, քան անհատական անտեսությունը:

Այդ պատճառով միջակը վոչ թե բանվոր դասակարգի ու չքավորության թշնամին, այլ դաշնակիցը կրելով, այնուամենայնիվ վորոչ ժամանակ սպասում է, դիտում է, և յերբ ուրիշների և իր սեփական փորձով համոզվում է, վոր կուսակցության ցույց տված կուլեկտիվացման ուղին միակ ուղիղ ճանապարհն է, առանց առարկություն կուսակցության հետ միևնույն ճանապարհով և ընթանում, այդպիսով չքավորության ու

բանվոր դատակարգի հետ միասին անցնելով կուլակների անհաշտ թշնամիների և սոցիալիզմի համար մարտնչողների բանակը:

Ընկ. Մոլոտովը Համկոմ (ր) կուսի XV համագումարում բնորոշելով միջակին, ասում էր.

«Միջակը աշխատավորական գյուղացի չէ և միաժամանակ մանր սեփականատեր: Դա մի այնպիսի դեմք է, վորն ունի իր անցողիկ աստիճանները, ինչպես ցած— դեպի չքավորը, այնպես էլ վեր— դեպի կուլակը: Միջակների մի մասը, ինչպես հայտնի չէ, հաճախ ընտանիքի այս կամ այն անդամին վարձու աշխատանքի չէ ուղարկում: Մյուս կողմից՝ միջակների մի այլ մասը մոտ է գյուղի վերնախավին և զարգացման վորոշ աստիճանի վրա՝ նրանց վորոշ, փոքրիկ մասը դառնում է կապիտալիստական տարր»:

Այնքան, վորքան միջակը կանգնած է յերկու դասակարգերի— կուլակի ու պրոլետարիատի միջև, ահա այդ առանձնահատուկ դրուժյունն էլ առաջացնում է նրա տատանումները. այստեղից հասկանալի չէ դառնում, վոր կուսակցության խնդիրն է լինելու միջակի նկատմամբ վարել այնպիսի քաղաքականություն, վոր նրան չվանի բանվոր դատակարգից ու չքավորությունից, այլ ընդհակառակը, ամրապնդի միջակի դաշինքը չքավորության ու պրոլետարիատի հետ և նրան կտրի կուլակի ազդեցությունից:

Ահա թե ինչ է ասել այդ մասին Վ. Ի. Լենինը 1915 թ. դեկտեմբերին¹⁾.

«Միջակ գյուղացիության նկատմամբ մենք միշտ մի քաղաքականություն ենք ունեցել— դշնակցել նրա հետ: Միջակը յերբեք թշնամի չէ պրոլետարիատին, թշնամի չէ սոցիալիզմին:

Նա, ի հարկե, կտատանվի և կհամաձայնի սո-

¹⁾ Հոգրափնների, չքավորական կոմիտեների և կոմունիստների 1 համառուսական համագումարում արտասանած ճառից:

ցիալիզմին անցնել միայն այն ժամանակ, յերբ տեսնի հաստատուն, իրապես ցուցադրական որինակն այն բանի, վոր այդ անցումն անհրաժեշտ է:

Այդ միջին գյուղացիությունը չի կարելի, ի հարկե, համոզել տեսական դատողություններով կամ աղիտացիոն ճառերով. դրա վրա մենք հույս չենք դնում. նրան կհամոզեն որինակը և գյուղական աշխատավորության համախմբվածությունը, նրան կհամոզի այդ աշխատավոր գյուղացիության ու պրոլետարիատի դաշինքը. այս դեպքում էլ մենք աչքի առաջ ենք ունենալու տեսական, աստիճանական համոզման աշխատանքը, մի շարք անցողիկ միջոցներ, վորոնք իրականացնելու յեն ընակչություն սոցիալիստական, պրոլետարական մասի, կոմունիստների համաձայնությունը միջակ գյուղացիության հետ»:

Իսկ «Գյուղում կատարելիք աշխատանքի մասին» իր գեկուլցման մեջ (1919 թ.) Իլյին ասել է.

« Բուրժուազիայի տիրապետության հակառակ ժամանակաշրջանի ընթացքում գյուղացիությունը պաշտպանել է նրա տիրապետությունը, յեղել և բուրժուազիայի կողմը: Այդ հասկանալի չէ անտեսական նկատի ունենանք բուրժուազիայի անտեսական միջոցները և նրա տիրապետության քաղաքական միջոցները: Մենք չենք կարող հույս ունենալ, թե միջակ գյուղացին անմիջապես մեր կողմը կանցնի: Սակայն, յեթե մենք ճիշտ քաղաքականություն վարենք, այդ դեպքում, մի վորոշ ժամանակից հետո, կվերանան նրա տատանումները, և գյուղացին կկարողանա մեր կողմն անցնել»:

Ըստ ելույթյան նույն միտքն է ընդգծել Վլադիմիր Իլյինը, յերբ ասել է, թե՝

«Յեթե մենք կարողանայինք տալ հարյուր հազար ատաճակարգ արակոտր և աղահուլի նրանց մեքենավարներով (դուք չառ լավ գի-

Կուլակը խորամանկ և կազմակերպված թշնամի չէ։ Գյուղական ամեն մի աշխատող զիտե, վոր կուլակն աշխատում է հանդես գալ միշտ կազմակերպված, նա համաձայնության է գալիս ուրիշ կուլակների հետ, յենթակուլակներից իրեն կողմնակիցներ է համարում, աշխատում է իր կողմը գրավել մեծակներին, վործում է կաշտուկ չքավորներին ու բատրակներին, իր նպատակները համար ոգտագործում է հետամնաց զեղջկուհիներին։ Կուլակը գործադրում է ամենամահեթեթ լուրեր տարածելու փորձված միջոցը, վորպեսզի վախեցնի միջակին ու չքավորությանը։ Բաց կովի հետ մեկտեղ նա հաճախ գործադրում է ավելի քողարկված տակտիկա. աշխատում է խորհրդում, կոոպերատիվում, արտելում, կոլտնտեսության մեջ իր մարդկանց նստեցնել, վորոնք արենական գործողություններն անվան տակ փաստորեն աշխատում են կուլակի ոգտին։

Կուլակը հաճախ իր մարդկանց միջոցով նույնիսկ սլոբոդկացիներն է անում. հայտնի յեն դեպքեր, յերբ կուլակն իր գործակալների միջոցով, վորոնք նստած են գյուղխորհրդում և այլ մարմիններում, աշխատել է սպորինի, վայրենի յկուլյթներով գազադացնել մեծակին և ապա ասել նրան. «տես, ինչպես է վարվում քեզ հետ Սորհրդային իշխանությունը»։

Գեո ավելին, կուլակը ճիգ է անում իր ակդեցությունը տարածելու նույնիսկ կուսակցության վրա։ Քիչ «կուսակցականներ» չեն հայտնաբերված գյուղական ընդհանրում, վորոնք հայտարարում են, թե «գյուղում կուլակներ չկան», թե «կուլակն ընդհանրապես մեզ համար սլոտանի մարդ է, և պետք է նրան պաշտպանել», վորոնք կարծում են, թե «պետք է կոլտնտեսություններով զբաղվել, այլ հարկավոր է հենվել ուսման անհատների վրա»։

Եւ չենք խոսում կուլակի կովի ախպիսի միջոցների մասին, ինչպիսիք են՝ հրձիգություններ, սպանություններ, վորոնք Սորհրդային իշխանությունը պաշ-

տախտանել ու սլոտախտանելու յի ամենախիստ միջոցներով։

Պետք է ավելացնել, վոր կուլակը սովորաբար չքավորից ավելի զբաղեւ ու կուլտուրական է։ Կուլակը հաճախ թերթեր կարդալով՝ իր ցանկացածի համեմատ է քացատրում չքավորներին, վորոնք չատ անդամ վոչինչ չեն կարողում։

Միանգամայն պարզ է, վոր կուլակության դեմ մղվող պայքարում չքավորությունը միայն այն դեպքում ուժեղ կլինի, լավ կկազմակերպվի (խորհուրդներում, կոոպերացիայում, կոլտնտեսություններում և այլն), յերբ նա լավ հասկանա իր դասակարգային շահերը, յեթե նա սկսի հասկանալ կուսակցության քաղաքականությունը և, վերջապես, յեթե նրա կուլտուրական մակարդակը բարձրանա։

Այդ պատճառով կոմունիստական կուսակցությունը միշտ և այժմ եւ խոշոր և փոքր կուլակներին և տալիս գյուղի չքավորության ու բատրակության կազմակերպությանը։ Մենք արդեն լենինի ճառից մի հատված բերինք, վորտեղ նա խոսում է այն մասին, թե ինչքան անհրաժեշտ է չքավորության կազմակերպումը։

Այն ժամանակ կուսակցությունը չքավորությանը կազմակերպում եր չքավորական կոմիտեներին՝ ձեռով, վորոնք կրճատ կոչվում էյին «կոմբեդներ»։ Կոմբեդներն ոգնում էյին կուսակցությանը պարենահարկի բաշխման, կուլակի դիմադրությունը ճնշելու, գորակոչի գործում, նրանք առհասարակ մասնակցում էյին բոլոր այն կամպանիաներին, վոր կիրառվում եր Սորհրդային իշխանությունը։ Ուկրաինայում կազմակերպվել էյին սակավագործների (չքավորների) նույնպիսի կոմիտեները—«կոմնեդամներ»։

Հետագայում չքավ. կոմիտեները, վորոնք արդեն գյուղի գույքային հավատարման հիմնական խնդիրն իրադրեւ էյին, ցրվեցին, իսկ կոմնեդամները վերակազմվեցին, սակայն աշխատանքը չքավորության մեջ

և խորհուրդների ու կոոպերացիայի միջոցով նրանց ողնության գործը, իհարկե, չդադարեց:

1925 թ. կուսակցության կենտրոնական կոմիտեն վորոշեց չֆալսուրքյան ինքնուրույն խմբեր կազմակերպելու մասին:

Ջբալորության խմբերը ողնում էյին կուսակցության բոլոր ձեռնարկումներին գյուղում. հոգ էյին տանում չքավորների շահերի պաշտպանության մասին, հետևում էյին, վորպեսպի տեղական մարմիններին քաղաքականությունը դասակարգայնորեն անաղարտ լինի և ամրացնում էյին բանվոր դասակարգի և չքավորության դաշինքը միջակների հետ:

Խոսելով դասակարգերի փոխհարաբերության մասին գյուղում, կուսակցության XIV համագումարն այն ժամանակ մատնանչեց, վոր՝

«Դասակարգային ուժերի պատշաճ փոխհարաբերությունները և արդյունաբերական պրոլետարիատի ղեկավարությունն այն չափով միայն ուղարկված կլինեն վորչափով գյուղի արտադրական ուժերի աճման հետ պուղնթաց կկազմակերպվեն սակավագոր գյուղացիները և բաարակությունը»:

Ընկ. Ստալինը Համկոմկուսի (ք) նույն XIV համագումարում շատ վորոշակի ձևակերպեց չքավորության կազմակերպման խնդիրները:

«Պրոլետարիատը պիտի իր գործակալներն ունենա գյուղում: Ուլքե՞ր պիտի լինեն այդ գործակալները: Ջբալորության ներկայացուցիչները: Ինչի՞ համար եր պետք չքավորական խմբերի կազմակերպման լողունքը. նրա համար, վորպեսպի չքավորության փոշխացումը լուծարման յենթարկվի, նրան հնարավորություն արվի կոմունիստների աջակցությամբ կազմակերպվելու վորպես ինքնուրույն քաղաքական ուժ, վոր կարող է կազմակերպված հենարան ծառայել՝ պրոլետարիատի կողմից կուլակի դեմ մղվող կռիվում, միջակ գյուղացու համար մղվող կռիվում...»:

XIV համագումրից հետո յեւ կուսացությունը շատ անգամ իր վորոշումներում ընդգծել է չքավորության կազմակերպման անհրաժեշտությունը, այլ և վորոշումներ են հանվել չքավորությանը ցույց տրվող արտադրական-կոլեկտիվ և անհատական ողնությունն ուժեղացնելու մասին. վորոշում չքավորությանը հարկեց բոլորովին ազատելու մասին, չքավորությանը կոոպերացման և վարկավորման ֆոնդ ստեղծելու մասին, չքավորների յերեխաներին ողնելու համար դպրոցական ֆոնդ ստեղծելու մասին և մի շարք այլ կարելի վորոշումներ, վորոնք ամրացնում են չքավորության նյութական դրությունը և նրան զանազան արտոնություններ են վերապահում:

Ջբալորությանը ցույց տրվող նյութական ողնությունը, խորհրդային իշխանության կողմից չքավորությանն ու բաարակությանը վերապահված արտոնությունների գործնական իրականացումը չքավորության կազմակերպման գործում չափազանց կարելիոր նշանակություն ունեն: Թե չքավորին ու բաարակին պետությունն ու կոոպերացիան ողնություն ցույց չըտան, նա կլիմի կուլակի ողնությանը: Կուլակն ողտվելով դրանից, ստրկացնում է չքավորին և դրա հետ մեկտեղ նաև ձեւացնում է, թե իբր ինքը չքավորության «հարազատ հայրն է»: Ջբալորն ընկնում է տրեսական կախման մեջ կուլակից:

Հետեւանք յերեմն լինում է այն, վոր չքավորը վախենում է կուլակի դեմ դուրս գալուց, սուր պայքարի ուժգին մոմենտին աշխատում է լուել, հեռու մնալ, «չեղոցություն» պահպանել: Իհարկե, այդպիսի չքավորը չի կարող մեր հուսալի հենարանը լինել, յեթե նրան չազատենք կուլակի ազդեցությունից: Սակայն այդ եւ դարձյալ հնչտ է անել այն դեպքում միայն, յերբ չքավորությունը կազմակերպված լինի:

Սոսանձնապես անհրաժեշտ է չքավորությանն աւմուր կազմակերպել և աշխատանք կատարել նրա մեջ

ներկայումս, յերբ դժուրացիության հիմնական մաս-
ան արդեն բռնել և կոնկրետացման ուղին, յերբ հա-
մատարած կոնկրետացման շրջաններում կուսակցու-
թյունը լուծարքի յե յենթարկում կուլակությանը՝
վորպես դատակարգի և նրա լիկվիդացիայի համար
պայմաններ և նախադատրաստում մնացած շրջաննե-
րում, վորտեղ գեռ կոնկրետացումն այնպիսի բայի
ծավալ չէ ստացել, ինչպես հացահատիկային շրջան-
ներում:

Դատակարգային թշնամին կատարել դիմադրություն
և ցույց տալիս: Նա ամեն կերպ աշխատում է միջա-
կին թույլ չտալ կոլտնտեսութուն մտնել և քաշել իր
կողմը: Կոլտնտեսության դեմ ագիտացիա մղելուց նա
անցնում է հրկիզումների և սպանությունների:

Մի՞թե պարզ չէ, վոր նման պայմաններում՝ չքա-
վորությունը պիտի ավելի, քան յերբեվիցե, համա-
խմբված լինի և ամուր: Չքավորությունն ամենուրեք
պիտի դառնա կոլեկտիվացման նախադրուիկը, պի-
տի իր յետևից տանի միջակին, պիտի հետեվի, վոր
տեղի չունենան այնպիսի սխալներ, վորոնք միջակին
կտրեն բանվոր դատակարգից ու չքավոր գյուղացիու-
թյունից և մղեն կուլակի գիրկը:

Դրանից յեկնելով, կուսակցության Կենտրոնական
Կոմիտեն 1929 թ. դեկտեմբերին հատուկ վորոշում
ընդունեց գյուղական չքավորության կազմակերպ-
ման աշխատանքներն ուժեղացնելու մասին:

Այդ վորոշման հենց սկզբում ասվում է.

«Գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերա-
կառուցման գործի հաջող իրականացումը և դյու-
րի կուլտուրական հեղափոխության անհետաձգելի
խնդիրների լուծումն անհնար է առանց չքավորու-
թյան ու բատրակության կազմակերպման աշխա-
տանքը ծավալելու: Կուլակության դեմ մղվող
սուր պայքարի պայմաններում, վորը սերտ
կապված է չքավոր ու միջակ տնտեսությունների
կոնկրետացման մասնաշաղկան բռնել թափի հետ,

այժմ առանձնապես անհրաժեշտ է բատրակ-չքա-
վորական միջակի քաղաքական դերի ամրապն-
դումը և բատրակա-չքավորական խմբակների
ստեղծումն ու ուժեղացումը»:

Կուսակցության XVI համագումարն ընկ. Յակով-
լեվի ղեկավարման բանաձևովում մի անգամ էլ ընդգծեց
չքավորության մեջ աշխատելու կարեւորությունը թե
կոլտնտեսության մեջ և թե՛ նրանից դուրս:

Պոռեյով վոչ հացահատիկային շրջանների մաս-
նաշաղկան կոնկրետ շարժման նախադատրաստության
մասին, բանաձևվել նշում է, վոր այդ նախադատրաս-
տության խնդիրներից մեկն է՝

«Չքավորության ու բատրակության կազմա-
կերպման բազմակողմանի ծավալման գուրքնքաց
ուժեղացրած հաջող հարձակում գործել կուլակի
վրա նրա շահագործական տենդենցների և ամման
հետագա սահմանափակման համար»:

Համագումարը նույն այդ բանաձևովի հատուկ
կետը նվիրում է կոլտնտեսություններում չքավորու-
թյան մեջ աշխատանք կատարելու հարցին.

Վերջացնելով այս հարցը, ոգտակար ենք համա-
րում հիշատակել ընկ. Մոյսոսովի այն դիտողությունը
վոր նա արել է Համկոմ(բ)կուսի Կենտկոմին կից խոր-
հրդակցությանը կարդացած իր զեկուցման մեջ:

«Հիմա յեկ ապացուցել, թե չքավորության
կազմակերպումը գյուղում յորարանչյուր կոմու-
նիստի ամենաառաջին պարտականությունն է. —
ուղղակի անհարմար է: Ել ի՞նչ կոմունիստ կամ
կոմյեթիտական է նա, յեթե ընդունակ է մտառա-
յու կոմունիստի հիմնական խնդիրը գյուղում:
այն է—համախմբել չքավոր-բատրակային միջուկը
խորհուրդներում կուսակցության ղեկավարու-
թյան տակ»:

ներկայումս, յերբ գյուղացիութեան հիմնական մասն արդեն բռնել և կոլեկտիվացման ուղին, յերբ համատարած կոլեկտիվացման շրջաններում կուսակցութեանը լուծարքի յե յենթարկում կուլակութեանը՝ վորպես դատակարգի և նրա լիկվիդացիայի համար պայմաններ և նախապատրաստում մնացած շրջաններում, վորտեղ գեռ կոլեկտիվացումն այնպիսի լայն ծավալ չե ստացել, ինչպես հացահատիկային շրջաններում:

Դասակարգային թշնամին կատաղել գլխադրութեան և ցույց տալիս: Նա ամեն կերպ աշխատում և միջակին թույլ չտալ կոլտնտեսութեան մասնել և քաջել իր կողմը: Կոլտնտեսութեան դեմ ագիտացիա մղելուց նա անցնում և հրկիզումներ և սպանութեաններ:

Մի թե պարզ չե, վոր նման պայմաններում չքավորութեանը պիտի ավելի, քան յերբեմիցե, համախմբված լինի և ամուր: Չքավորութեան ամենուրեք պիտի դառնա կոլեկտիվացման նախաամարտիկը, պիտի իր յետեմից տանի միջակին, պիտի հետեմի, վոր տեղի չունենան այնպիսի սխալներ, վորոնք միջակին կտրեն բանվոր դասակարգից ու չքավոր գյուղացիութեանից և մղեն կուլակի գերիկը:

Դրանից յերևելով, կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտեն 1929 թ. դեկտեմբերին հատուկ վորուչում բնդունեց գյուղական չքավորութեան կազմակերպման աշխատանքներն ուժեղացնելու մասին:

Այդ վորուչման հենց սկզբում ասվում և.

«Գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերափոխումն գործի հաջող իրականացումը և դյուրի կուլտուրական հեղափոխութեան անհետաձգելի խնդիրների լուծումն անհնար և անանց չքավորութեան ու բատրակութեան կազմակերպման աշխատանքը ծավալելու: Կուլակութեան դեմ մղվող սուր պայքարի պայմաններում, վորը սերտ կապված և չքավոր ու միջակ տնտեսութեաններին կոլեկտիվացման մասնաշաղկապն բուռն թափի հետ,

այժմ առանձնապես անհրաժեշտ և բատրակ-չքավորական միջակի քաղաքական դերի ամրապնդումը և բատրակ-չքավորական խմբակների ստեղծումն ու ուժեղացումը»:

Կուսակցութեան XVI համագումարին ընկ. Յակովլևի վեկուցման բանաձևում մի անգամ ևլ ընդգծեց չքավորութեան մեջ աշխատելու կարեւորութեանը թե կոլտնտեսութեան մեջ և թե՛ նրանից դուրս:

Պոսելով վոչ հացահատիկային շրջանների մասնաշաղկապ կոլեկտիվ շարժման նախապատրաստութեան մասին, բանաձևը նշում և, վոր այդ նախապատրաստութեան խնդիրներից մեկն և՛

«Չքավորութեան ու բատրակութեան կազմակերպման բազմակողմանի ծավալման գուզընթաց ուժեղացրած հաջող հարձակում գործել կուլակի վրա նրա չահագործական տենդենցների և աճման հետագա սահմանափակման համար»:

Համագումարը նույն այդ բանաձևի հատուկ կետը նվիրում և կոլտնտեսութեաններում չքավորութեան մեջ աշխատանք կատարելու հարցին:

Վերջացնելով այս հարցը, ոգտակար ենք համարում հիշատակել ընկ. Մոյսսովի այն գիտողութեանը վոր նա արել և համկոմ(բ)կուսի կենտկոմին կից խորհրդակցութեանը կարգացած իր վեկուցման մեջ:

«Հիմա յեւ ապացուցել, թե չքավորութեան կազմակերպումը գյուղում յուրաքանչյուր կոմունիստի ամենատաղին պարտականութեանն և՛ ուղղակի անհարմար և՛: Ել ի՞նչ կոմունիստ կամ կոմյեքիսական և նա, յեթե բնդունակ և մուսուլա կոմունիստի հիմնական խնդիրը գյուղում: այն և՛-համախմբել չքավոր-բատրակային միջուկը խորհուրդներում կուսակցութեան ղեկավարութեան տակ»:

ԱԶ ՈՒԿԼՈՆԻՍՏՆԵՐԸ ԶԵՆ ՈՒՁՈՒՄ ԶԲԱՎՈՐՈՒ- ԹՅԱՆ ՄԵՋ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԿԱՏԱՐԵԼ

Զբաղվորութեան մեջ տարվող աշխատանքի թերա-
դնահատումն աջ ուսուցիչներին կողմից անխու-
տախելիորեն ըլլալով և նրանց՝ կուսակցութեան գլու-
ղում վարած քաղաքականութեան վերաբերյալ հայացք-
ներին:

Այն մարդիկ, վորոնք կարծում են, թե կարելի չե
սոցիալիզմ կառուցել առանց դասակարգային պայքա-
րի սրման, վորոնք ցանկանում են կուլակի հետ հաշի
ապրել, այդ մարդիկ, իհարկե, շատ քիչ կանհանդատ-
նան չքավորութեան կաղմակերպման ու ամբացման հա-
մար:

Այլ ուկլոնիստները հաճախ են հայտարարում, թե
«Զբաղվորութեան հետ սոցիալիզմ չեն կառուցի», թե
«չքավորները» ծուլեբ են, չքավորութեանը պետու-
թեանը վոչինչ տալ չի կարող, այլ միայն վերցնում են
նրանից» և այլն: Այդ ամենը ծանոթ խոսակցութեան-
ներ են, վոր մենք շարունակ լսել ենք կուլակներից:

Քիչ չի պատահում «գործնական» աշխատակցի
և այնպիսի տիպ, վորը կարծում է, թե չքավորների
աշխատանքով զբաղվել կարելի չե միայն «գործ չու-
նենալու դեպքում»: Դրանք ասում են՝ գործնական
տնտեսական աշխատանքն իր տեղում, չքավորու-
թեան մեջ կատարվող աշխատանքն էլ իր տեղում, հա-
կանալով, վոր չքավորութեան կաղմակերպութեան
անհրաժեշտ է հենց տնտեսական ու քաղաքական խըն-
դիրները գլուղում հաջող կերպով իրագործելու հա-
մար:

Ահա, որինակ, «Պրավդայում» (1930 թ. հունիսի
13) հաղորդված եր այն մասին, թե ինչպես Մալակուբ-
գանի շրջանի (Իրբիտի ոկր.) մի քանի աշխատակիցներ
իրենց արված հարցմանը՝ չքավորութեան մեջ կատար-
վող աշխատանքի մասին, պատասխանում են.

«Մենք այդ գործով չենք զբաղվում: Մենք սեր-

մացու հավաքելով ենք զբաղված: Յեթե մենք սեր-
մացու յենք հավաքում և չքավորական խմբակներ
չենք կաղմակերպում, մի մեծ դժբախտութեան չի,
ժամանակ կունենանք զբանով զբաղվելու... Հան-
ցանք է ժամանակ վատնել ժողովների և այդպիսի
հարցերի քննութեան համար. վոչ թե չքավորնե-
րով պիտի զբաղված լինենք մենք, այլ սերմացու
հավաքելով»:

Մի թեպարդ չե, վոր կուլակը շատ դոհ կլինի այդպի-
սի աշխատողներից: Դրանք, անշուշտ, չեն խանդարում
կուլակին կատարելու իր կուլակային աշխատանքը թե՛
չքավորների և թե՛ միջակների մեջ:

Այդ պատճառով Համկոմկուսի (բ) Կենտկոմը
ճիշտ է մատնանշում դեկտեմբերյան (1929 թ.) իր պը-
րենումում, թե՛

«Գյուղական չքավորութեան մեջ աշխատանք կա-
տարելու թերադնահատումը և պատիվութեանը,
վոր դեռ հաճախ է նկատվում կուսակցական ու
կոմյերիտիութեան կաղմակերպութեաններում, աջ
թեքման ամենախանդավոր արտահայտութեան-
ներից մեկն է գործնականում...»:

«... Կենտկոմը գտնում է, վոր միայն Համկոմ-
կուսին (բ) և ԼԿՅՆՄ-ին խորք տարբեր կարող
են արիամարիել կուսակցության հիմնական խըն-
դիրը՝ գյուղում չքավորության ու բաւրակության
ինքնուրույն կաղմակերպություն ստեղծելու խըն-
դիրը»:

Իդեպ՝ վոչ միայն կուսակցականներին ու կոմյե-
րիտականներին, այլև անկուսակցական խորհրդային
պաշտոնեյութանը վճռադրան պահանջ է առաջադրվում
չքավորութեան աշխատանքի վրա ուշադրութեան դար-
ձնելու:

Համաժիտութեանական Կենտգործկոմի 1930 թ. փե-
տրվարի 25-ի վորոշման մեջ ասված է.

«Միայն խորհրդային իշխանութեանը խորթ՝
Գործադիր Կոմիտեի և խորհրդի անդամը կարող

և արհամարհել այդ դատարարության խոշորագույն խնդիրը (այսինքն չքաղութության մեջ կատարվելիք աշխատանքը)»:

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԵՐԺՈՒՄ Ե ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁԻՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ՏՐՈՑԿԻՍԱԿԱՆ ԼՈՁՈՒՆԳԸ

Կուսակցության առանձին անդամների կողմից առաջարկ և յեղել չքաղութության առանձին միություն կազմել:

Կուսակցությունը մերժում է այդ միտքը, «վոր րդխում է խորհուրդների և կոոպերացիայի» վորպես գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման հիմնական սրբանների տրոցկիստական-լիկվիդատորական թերահաաոումից և իրականում նպաստում է «գյուղացիական միություն» կուլակային հակահեղափոխական լուղունդի մասսայականացմանը: Բայտրակությունն ու չքաղութությունը միայն խորհուրդներում և կոոպերացիայում իրենց ազդեցությունն ամրապնդելու ճանապարհով կկարողանան իրականացնել իրենց ղեկավար դերը չքաղութ-միջակային բրկում» (Համ(բ) Կոմկուսի Կենտկոմի 1929 թ. դեկտեմբերի վորջումը):

Ընկ. Մալոստոլն Համ(բ) Կոմկուսի XIV համագումարում սպառնչ քննադատություն յենթարկեց չքաղութական միություն կազմակերպելու առաջարկը:

«Այդ առաջարկը, աաում է ընկ. Մոլոտովը, հիմնովին կեղծ է ու բացարձակապես անընդունելի: Ինչո՞ւ: Վորովհետև ներկայումս կուսակցության խնդիրն է չքաղութությունը գյուղում չհեղոքացնել, դուրս չհանել մեր հիմնական կազմակերպությունից՝ խորհուրդներից, կոոպերացիայից, կոլտնտեսություններից, ընդհանուր սոցիալիստական շինարարությունից, այլ մեր հիմնական կազմակերպությունների ներսում ապա-

հովել գյուղի չքաղութ ու սակավագոր մասսաների վրճոտական ազդեցությունը:

Չքաղութական շահերի պաշտպանությունը չդարձնել ինչևիոր յերկրորդական խնդիր առանձնապես մլրտածված կազմակերպություններում, այլ չքաղութությունը ներգրավել հիմնական կազմակերպություններում—խորհուրդներն ու կոոպերացիան վորպեսդի այդ հիմնական կազմակերպությունների մեջ չքաղութությունը, վոր դեռ իր ակտիվությամբ հետ է մնում միջադեպ, այստեղ անհամեմատ ավելի մեծ նշանակություն կից, այստեղ անհամեմատ ավելի մեծ նշանակություն կունենա իր կոոպերացիայի մեջ առաջարկ հենարանը գյուղում, դառնա հիմնական ղեկավար միջուկը գյուղի կոոպերացիայում և խորհրդում...

... Ի՞նչ տարբերություն կա չքաղութական խմբերի և ոպպոզիցիայի առաջարկած չքաղութական առանձին միության միջև: Տարբերություն կա, և այն էլ խոշոր քաղաքական տարբերություն:

Չքաղութական խմբեր մենք ստեղծում ենք մեր կազմակերպությունների շուրջը, նրանք հանդիսանում են մեր կուսակցության անմիջական ոժանդակ կազմակերպությունները... Այդ խմբերի խորհրդակցությունները նույնպես տեղի յեն ունենում կուսակցության անմիջական ղեկավարությունը: Միաժամանակ, և այդ չաա կարելիոր է, չքաղութական խմբերի ամբողջ կազմակերպությունն ունի չափազանց ձկուն ձեվեր, ամեն մի առանձին ղեկավար (չորհիվ անձնական կազմի փոփոխություն) նպաստում է չքաղութության ամենաակտիվ, իրապես լավազույն տարբերին ներգրավելու խորհուրդներն ու կոոպերացիան: Բոլորովին այլ է այժմյան պայմաններում նոր, առանձին «չքաղութական միություն» կազմելու դործը:

Այս ամենը ցույց է տալիս, վոր չքաղութությունը խորհրդից ու կոոպերացիայից դուրս, առանձին կազմակերպության մեջ առնելով, հնարավոր չի լինի նրա գրությունը բարելավել:

Ոպողեցիան այդ բանը չի հասկանում: Նա չի տեսնում չքավորութեան դրուժեցան բարեկամման իսկական ուղիները... Այդ բյուրոկրատական խաղը, վորի նպատակն է մի նոր կազմակերպութիւն, նոր կազմակերպչական կենտրոններ ստեղծել, վորոնց թիւը մեզ մոտ, առանց այն ել, չատշատ է, քաղաքականապես վտանգավոր է, ուստի և մենք պիտի վճռականորեն մերժենք այն: Մեր նպատակն է խորհուրդներ և կոոպերացիայի միջոցով չքավորութեանը կազմակերպել կուսակցութեան շուրջը»:

ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԲԱՏՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԿԱՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՒԻ ԿՈՆԿՐԵՏ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Մենք արդէն ասացինք, վոր չքավորները մեջ կատարվող աշխատանքի հիմնական նպատակն է կազմակերպել չքավորութեանը կուլակութեան դեմ պայքարելու և բանվոր դասակարգի ու չքավորութեան դաշինքը միջակի հետ ամրապնդելու համար:

Գյուղում կուսակցութեան քաղաքականութեան շրջադարձի ներկա պայմաններում այդ նշանակում է մոբիլիզացիայի յենքարկել բարոյակ-չքավորական մասսաներին համատարած կուլեկտիվացում նախապատրաստելու և կուլակութեան դասակարգը լուծարելու յենքարկելու վոչ հացահատիկային շրջաններում մի կողմից, և կուլտետսուբյուկներէլ ամրապնդումն ու կուլակի վորպես դասակարգ, վերջնական լուծարելու համատարած կուլեկտիվացման շրջաններում—մյուս կողմից:

Այս հիմնական ընդհանուր նպատակն իր մեջ պարունակում է մի շարք կոնկրետ խնդիրներ, վորոնք յերբմի կարող են ձեւափոխվել տեղական պայմանների և առանձնահատկութիւնների համաձայն:

Սակայն բոլոր պայմաններում ել լավ պիտի հիշել, վոր չքավորութեան մեջ աշխատանքն այնպես պիտի

կատարվի, վոր չքավորացնի, այլ ամրապնդի չքավորն ու միջակի դաշինքը:

Չքավորութեանը և բատրակութեանը պիտի իրենց յետեւից տանեն միջակին և վոչ թե նրան վանեն դեպի կուլակը:

Մեր դաշինքը միջակի հետ խախտող յուրաքանչյուր սխալ, յուրաքանչյուր քայլադժոգութիւն միայն կուժեղացնի կուլակի և յենթակուլակների դերքերը:

Ի՞նչ նպատակ պիտի դնենք մենք չքավորութեան մեջ աշխատանք կատարելով:

Առաջին.—Չանազան ընտրովի մարմինների (գյուղխորհուրդ, ընկերութիւններ, կոոպերատիւիւնների վարչութիւն) մեջ աշխատող չքավորներին ու բատրակներին պիտի կազմակերպել ինքնուրույն բարոյակ-չքավորական խմբակներում. իսկ գյուղի մնացած բատրակներին ու չքավորներին պարբերաբար հրավիրել բատրակ-չքավորական խորհրդակցութիւններ և ժողովների: Դրանով իսկ մենք կապահովենք չքավորութեան ազդեցութեան աճումը խորհուրդներում, կոոպերացիայում և գյուղի այլ կազմակերպութիւններում, նմանապես կապահովենք չքավորութեան համերաշխ ու համաձայնեցրած աշխատանք՝ գյուղական դանազան կամպանիաների ժամանակ (ցանքերի կամպանիա, հացամթերում և այլն) իր շահերի պաշտպանութեան գործում, կուլակի դեմ մղած կովում:

Յերկրորդ.—Պետք է բացատրութիւններ միջոցով և հասարակական գործոն աշխատանքի մեջ քաշելով բարձրացնել չքավորութեան ու բատրակութեան հետաւմնաց շերտերի դասակարգային գիտակցութիւնը և ակտիւութիւնը:

Չի կարելի աչք փակել այն փաստի հանդեպ, վոր կուլակը, ոգովելով տեղական իշխանութեան ամեն տեսակ սխալներից, կամ մեր շինարարութեան ընդհանուր դժվարութիւններից, աշխատում է քայքայել և իր ազդեցութեան տակ առնել չքավորութեան առանձին, համեմատաբար հետամնաց շերտերը: Յեւ պիտի ուղ-

րա կուզես, միայն վո՛չ իր, վո՛չ իր ուժերի վրա:

Ահա այդ կրավորական, խնամառուական հոգեբանությունը պիտի չքավորության զխտակցությանից հանվի: Չքավորությանը լուրջանոց պիտի տալ, վորպեսզի նա վերջապես կանգնի իր սեփական վտանգերի վրա և կոմունիստական կուսակցության ու պետության ուղեւորութեամբ կազմակերպվի խմբերի մեջ, սովորի խորհուրդների ասպարեզում, կոոպերացիայի ասպարեզում, դեյուզկոմների ասպարեզում և գյուղական հասարակայնության բոլոր ասպարեզներում պայքարել կուլակի դեմ, սակայն պայքարել վո՛չ թե պետքավարչությանը դիմելով, այլ քաղաքական կռիւ, կազմակերպված կռիւի միջոցով:

Միայն այդ կերպ կարելի չէ կռիւլ չքավորությունը, միայն այդ կերպ կարելի չէ գյուղական չքավորությանը խնամառուների խմբակից դարձնել պրոլետարիատի հեռախոսը դեյուզում»:

Զփավորութեանը և բարակութեանը պիտի դարձնել գյուղի կոլեկտիվացման նախամարտիկը և կուսակցութեան հենարանն այդ գործում:

Չքավորությանն արտադրական միավորումների մեջ կազմակերպելու հետ մեկտեղ չքավորական խմբերը պիտի հետեւեն, վոր գյուղխորհուրդում, կոոպերացիայում, բուժական հիմնարկներում, գաղութներում և գյուղի այլ հասարակական կազմակերպութեաններում ճշտորեն կիրառվեն խորհրդային իշխանութեան այն որոշումներն ու հրահանգները, վորոնցով չքավորութեանը արտոնութեաններ են տրվում, պետք է հետեւեն, վորպեսզի խտորեն կիրառվի դասակարգային դիմքը:

Կուսակցութեան ամեն մի բլիշում, չքավորական յուրաքանչյուր խումբ պիտի ունենա գրքույկ, վորի մեջ գրված լինեն չքավորութեան և բարակութեան արտոնութեաններին վերաբերող խորհրդային բոլոր որոշումներն ու վորոշումները: Խմբերը պետք է հոգան, վորպեսզի չքավորութեանն ու բարակութեանը վերաբե-

րող ամեն մի վորոշում հայտնի լինի բոլոր չքավորներին և բարակներին:

Առանձնապես ուժեղ կերպով պիտի հետեւել, վորպեսզի կուլակը բացարձակ ու քողարկված ձեւերով չստրկացնի բարակին ու չքավորին, վորպեսզի բանվորական ուժի վարձատր վերաբերյալ որեւէ պահպանվի իր տմբողջ ուժով, վորովհետեւ մենք բարեկամացինք, թե վորքան կարեւոր է վերացնել չքավորի նյութական կախումը կուլակից, վորպեսզի կարելի լինի սերտ համախմբել չքավորութեանը և մեկուսացնել կուլակին:

Զորքութիւն. — Գործնական աշխատանքում (չքավորական խմբերում, գյուղխորհուրդներում և այլ մարմիններում) հարկավոր է չքավորներին ու բարակներին պատրաստել ակտիվ, ինքնուրույն և գրագիտ աշխատողներ, վորոնք կարողանան ղեկավարել չքավորութեանն ու բարակութեանը և դառնան պիտի մարտական աղիտաորեններն ու կազմակերպիչները:

Հարկավոր է համարձակ կերպով առաջ քաշել ակտիվ բարակներին ու չքավորներին և նրանց աշխատանք տալ վարչական զանազան որդաններ ու գյուղխորհուրդ կոոպերատիվ կազմակերպութեաններ վարչութիւն, վերստուգիչ հանձնաժողովներ և այլն:

Հիւսիսային. — Չքավորութեանն ու բարակութեանը քաղաքական դաստիարակութեան տալու համար հարկավոր է արժատապես քարիյալել նրանց կրթութեան վորակումն ու պատրիւնը (գաղութներ, գրագրաններ, կիրառական, հակակրոնական աշխատանք): Համկոմնո, ռադիո, հակակրոնական աշխատանք»: Համկոմնո (Բ) կենտրոնի 1928 թ. դեկտ. վորոշումը պահանջում է, վոր այդ ինդրին առանձին ուղղործութեան նվիրվի: Իրօք, կարեւոր չէ ապացուցելու, թե վորքան կարեւոր է այդ գյուղում միջոց դասակարգային կռիւում կուսակցութեան դիրքերն աւարացնելու տեսակետից:

Ուսումնականութեան և գյուղական ղեկավարների հա-

մար, յերբ վոչ թե չքաղորդ, գյուղական ակտիվիստը, այլ կուլակն ու յենթակուլակներն են հանդես գալիս վորպես գրազեկներ, վորոնք կարգում են թերթերը և յուրավարի մեկնաբանում գյուղացիներին: Չե՞ վոր հենց այդպես և յեղև շատ գյուղերում, որինակ 1930 թ. գարնանը, յերբ ընկ. Ստալինի «Հանդուրժյուններից գլխավորությամբ» հոգւածն առաջինը կարգում և կուլակը և բացատրում և միջակներին այնպես, իբր թե ընկ. Ստալինը «գյուղացիներին առաջարկում և դուրս գալ կոլտնտեսություններից»:

Գրազեկությունը, դպրոցը, ռադիոն, կինոն, թերթը ամենից առաջ պիտի դարձնել չքաղորդության սեփականություն:

Վեցերադ. — Հատկապես պիտի առանձին տեղ տալ չքաղորուհիների ու բատրակուհիներին աշխատանքին: 1930 թ. գարնան փորձը յերբ կոլեկտիվացման բուռն ընթացքի դեմ մղած կովում կուլակին շատ անգամ և հաջողվում իր յետեվից տանել գեղջկուհի կանանց, լավագույն կերպով ցույց և տալիս, թե դեռ վորքան թույլ և աշխատանքի այդ բնագավառը:

Վախեցնելով կանանց «հարյուր մետրանոց վերամակներին», «յերեխաների հավաքման» և «կոլտնտեսություններում կանանց համայնացման» վայրենի ու խեղաքար բամբասանքներով՝ կուլակը ձգտում և խավար գեղջկուհուն կոլեկտիվացման դեմ հանել:

Բատրակուհիների և չքաղորուհիների համար պիտի անել ամեն ինչ, վորպեսզի վորտեղ կուլակը գեղջկուհիների վրա ազդեցություն ունի, այդ ազդեցությունը խլի յրանից: Այդ պատճառով կենտկոմն իր վորջման մեջ ասում և, թե՛

«կուսակազմակերպությունները բատրակուհիներին և չքաղորուհիներին պիտի լայնորեն մասնակցից անեն չքաղորական խմբակների աշխատանքներին, նմանապես և պատգամավորական ժողովները պիտի դարձնեն իրապես բատրակ-չքաղորական ազդեցության տարածողը գեղջկուհիների հիմ-

նական մասսայի վրա, պիտի ապահովեն բատրակուհիների և չքաղորուհիների լայն չափերով առաջընթացումը բոլոր կազմակերպությունների դեկավար աշխատանքների համար»:

Յութերադ. — Կուսակցական և կոմյունիստիկության կազմակերպությունները չքաղորական խմբերի առաջավոր տարրերին պիտի գրավեն կուսակցաթյան ու կոմյունիստիկաթյան մեջ: Այս առանձնապես վերաբերում և կոմյունիստիկայանը, վորը դեռևս բավականաչափ ակտիվ կերպով իր շարքերը չի քաշում բատրակ-չքաղորական յերիտասարդության լավագույն մասին: Կուսակցության կենտկոմն իր վորոշումով կոմյունիստիկության կազմակերպություններից պահանջում և «գյուղական իր աշխատանքը վճարահանապես վերակառուցել այնպես, վոր նրանք չքաղորության ու բատրակության կազմակերպման գործում դառնան կուսակցության խիական ոգնականը և ապահովեն իրենց կազմակերպությունների կազմը կուսակցությանը մոտ կանգնած բատրակ-չքաղորական յերիտասարդությանը մեծ չափերով ներգրավելու միջոցով»:

ԶԲԱՎՈՐԱԿԱՆ ԽՄԲԵՐ

Մենք քննություն ասանք չքաղորության մեջ կատարվող աշխատանքի ամենադյուստի կոնկրետ խնդիրները:

Այդ խնդիրներն իրականացնելու նպատակով, կուսակցությունը կազմակերպում և բատրակ-չքաղորական խմբեր:

Բատրակ-չքաղորական խմբերը կազմակերպվում են գյուղի բայր ընտրական մարմիններին առընթեր—նույն որդաններում բնորոշված չքաղորներից ու բատրակներից: Այսպես, որինակ, գյուղորուհիներին կից չքաղորական խումբը կազմվում և խորհրդի և վերըստուղիչ հանձնաժողովի անդամ բատրակներից և չքաղորներից: Միևնույն կարգով չքաղորական խմբեր

են կազմակերպվում կոոպերատիվի, ընկերութուններին, մեքենա-տրակտորային կայաններին, փոկերի, գավրոցական աճակցող խորհուրդներին կից և այլն:

Վորպես կանոն, խմբերը կազմակերպվում են այն գյուղերում, վորտեղ կան կուտակցական բջիջներ: Սակայն կուտակցության կենտկոմը թույլատրում է «խմբերի կազմակերպում և այն գյուղերում, մասնավորապես Արևելքի ազգային շրջաններում, վորտեղ չկան կուտակցական բջիջներ, սակայն վորտեղ կուտակազմակերպությունները կարող կլինեն ապահովել խմբերի ղեկավարությունն առանձին, հատուկ նշանակված ղեկավարների, կոմունիստների և կոմյերխոմիտեթյան ակտիվի, նույնպես կուտակցության հետ սերտորեն կապված առանձին անկուտակցական բատրակների և չքավորների միջոցով:

Այն դեպքում, յերբ ընտրովի մարմիններում (խորհրդում, վարչություններում) այնքան քիչ կլինի չքավորների և բատրակների թիվը, վոր ամեն մի մարմնի կից առանձին խումբ կազմել հարավոր չի լինի, կարելի յե ժամանակավորապես գյուղխորհրդին կից կազմակերպել իր ընդհանուր խումբ գյուղի բոլոր ընտրովի մարմիններում յեղած չքավորներից ու բատրակներից:

Բատրակ-չքավորական խմբերը, վորոնք կազմակերպված են խորհրդին կամ այլ ընտրական օրգանի կից, կանոնավոր կերպով համաքվում են քննելու համար այն հարցերը, վորոնք հերթի յեն գրված խորհրդում, վարչություններում, կամ այլ մարմնում, վորին կից կազմակերպված և խումբը:

Ուումը նմանապես իր կազմակերպության (վարչության, խորհրդի) առաջադրում է այն հարցերը, վորինը կարեւոր է համարում լուծել: Այս դեպքում, հասկանալի յե, յայ կլինի, յեթե խումբն արդեն նախապատրաստած լինի իր կարծիքի, իր վորոշումն այն հարցի նկատմամբ, վորն առաջադրում է խորհրդին, վարչությանը և այլն: Ուումը հետեւում է, վորպեսզի

գյուղխորհրդի, վարչության կամ մի այլ օրգանի վողջ աշխատանքում կերպովի դասակարգային ձևով գիծ, վորպեսզի չքավորությունը մոռացության չտրվի: Վորպեսզի կուլակի ազդեցությունը չտարածվի կազմակերպության աշխատանքի վրա, կուլակի խաթրը չպահվի, չխախտվի դաշինքը միջակի հետ:

Կոոպերատիվ մարմիններին կից խմբերը ի թիվս մյուսների պիտի հետեւեն, վորպեսզի կոոպերացիան որենքով սահմանված հատկացումները գործադրի չքավորությանն ու բատրակությանը կոոպերացման ու կուլիտիվացման յենթարկելու համար, այլև պիտի մեծոցներ ձեռք առնի գյուղի բատրակ-չքավորության վողջ մասսային ընդգրկելու համար արտադրական և սպառողական կոոպերացիայում:

Սմեն մի գործում՝ հացաթեթման, գյուղմիասնարկի դանձման, հողաշինարարության, չքավորական ֆոնդերի ոգտադործման, յերեսանների կրթության, վարկերի բաշխման, մեքենաների ոգտադործման կոոպերացման—չքավորական խումբը պիտի ապահովի լասակարգային իսկական գիծը, պիտի պայքարի բյուտոկրատական խեղաթյուրումների և ձգձգումների դեմ և այնպես անի, վար չհավորությունը և բատրակությունն ոգենեց գյուղխորհրդին կամ այլ կազմակերպության նրանց նշած ձեռնարկումների կերպովան գործում:

Ուումն իր ավելի ակտիվ աշխատողներին առաջ պիտի քաշի գյուղում կամ քաղաքում կատարվող գեկավար աշխատանքի և այլն:

Ումերի աշխատանքի սովորական քերություններին մեկն այն է, վոր նրանց աշխատանքը կրում է կամպանիոն բնույթ: Որինակ, սկսվում է ցանքը, խմբերը ի բան անում են, վերջացավ ցանքը կամպանիոն—խմբերի աշխատանքը դադարում և մինչևի հետագա հերթական կամպանիոն:

Լավ է, յի հարկե, վոր խմբերը կաշում և ոգնում են բարեւոր կամպանիաներին: Սակայն դրա հետ մեկտեղ

խումբն անախման պիտի մասնակցի գյուղխորհրդի և ուրիշ օրգանների սովորական, ամենօրյա աշխատանքներին:

Խումբը լավ հիմքերի վրա դրած կլինի իր աշխատանքը, յեթե մշակի աշխատանքի պլան, հիմնված այն կազմակերպության պլանի վրա, վորին կից աշխատում ե և սահմանի նիստերի հատուկ օրեր:

Խմբի բոլոր աշխատանքները ղեկավարելու յե կուսընթեր նշանակված կուսակցականի, կոմյերիտականի կամ ծայրահեղ դեպքում, կուսակցությանը հարադատ անկուսակցական չքավորի կամ բատրակի միջոցով:

Խմբի ղեկավարը նրա աշխատանքի մասին հաշվետու յե կուսընթեր առաջ: Խմբերը կարող են թույլ տալ իրենց ժողովներին մասնակցել չքավորներին, բատրակներին և չքավորությանը մոտ կանգնած գյուղական միջակներին, սակայն այս դեպքում պիտի նկատի ունենալ, վորպեսզի խմբերի նիստերը չփոխարինեն բատրակ-չքավորական ժողովները և չդառնան այդպիսի ժողովներ:

Խմբի աշխատանքը միայն այն դեպքում կարող ե լավ համարվել, յերբ նա իր հետեվից տանի ամբողջ չքավորությանն ու բատրակությանը, յեթե նա վայելում ե չքավորության համակրանքը և նրա վրա ազդեցություն ունի:

Բատրակ-չքավորական խմբերի հիմնական արժեքն այն ե, վոր սերտորեն կապված լինելով գյուղի չքավորության և բատրակության հետ, խմբի անդամները, վորպես ալելի ակտիվ ու առաջավոր, կարողանում են վստիչ չքավորութայանն ու բատրակութայանը մասնակից անել Խորհրդային իշխանության ձեռնարկումների իրագործմանը գյուղում:

ՉՔԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԲԱՏՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Չքավորության կազմակերպման և նրա մեջ կատարվելիք աշխատանքի մյուս, ալելի մասնաշաղկան ձևը բատրակ-չքավորական ժողովներն են (ամբողջ գյուղի կամ թաղային, նայած տեղական պայմաններին):

Բատրակ-չքավորական ժողովները պիտի գումարվեն ամբողջ գյուղին կամ նրա չքավոր հատվածին հուզող հարցերը քննության առնելու համար: Այդ ժողովներում չքավորությանը պիտի մշակի ընդհանուր կարծիք, գործունեությանը ընդհանուր պլան, վորպեսզի հետո այլևս իրենց մեջ տարաձայնություններ չծագեն, վորպեսզի համախմբվածությամբ իր կողմը դրավի նաև բոլոր միջակներին:

Ուստի այդ ժողովներում պիտի քննվեն և այն հարցերը, վորոնք գյուղական ընդհանուր ժողովի լուծման են առաջարկվելու:

Վորպեսզի բատրակ-չքավորական ժողովներն ալելի կազմակերպված անցնեն և լավ հետևանք տան, չքավորական խմբերն իրենց ժողովներում վաղորդ պիտի քննեն այն հարցերը, վորոնք դրված են բատրակ-չքավորական ժողովի որակարգում, և պատրաստեն իրենց առաջարկները:

Պետք չե բատրակ-չքավորական ժողովները դռնփակ անել: Միջակը, առանձնապես միջակը, վոր մոտ ե կանգնած չքավորին, վիրավորված կզգա իրեն, յեթե չքավորությունը փակի նրա առաջ իր ժողովի դռները: Ընդհակառակը, չքավորութայան հետ կապված միջակներին պիտի հրավիրել բատրակ-չքավորական ժողովներին:

Ըստիքյան հասկանալի յե, վոր այդ ժողովներում տեղ չպիտի ունենան կուսակները և ամեն տեսակի յենթակուսակները, վորոնք ցանկանում են քայքայել և կազմալուծել չքավորների շարքերը:

Բատրակ-չքավորական ժողովների կազմակերպման գործում փոքր նշանակություն չունեն այնպիսի,

թվում է, մանր բաները, ինչպես, որինակ, նախապես ժողովի որն ու ժամը վորոշելը, այդ մասին լավ աղ-
դարարումը և այլն:

Զբաղորական ժողով գումարելիս չպիտի բավա-
կանանալ բյուրոկրատիկ ձևով գյուղխորհրդի դռներին
հայտարարութուն փակցնելով: Բոլոր միջոցները պիտի
ձեռք առնել վորպեսզի յուրաքանչյուր չքավոր ու
բանորակ վաղորդք իմանա, թե յերբ և վորտեղ է լինելու
ժողովը և ինչ հարցեր են քննվելու:

Մյուս կողմից՝ ճիշտ չե նաև այն, յերբ չքավոր-
ների ժողովի որը տնետուն չըջելով, հավաքում են ամ-
բողջ գյուղը: Բնորակ-չքավորական ժողովը չպիտի
դառնա ընդհանուր գյուղացիական ժողով կամ փո-
խարինի նրան:

Հենց նրա համար են գումարվում բատրակների և
չքավորների առանձին ժողովներ, վորպեսզի ընդհա-
նուր գիծ մշակեն, համերաշխ անցկացնեն այդ գիծը
գյուղի ընդհանուր ժողովում, ղեկավար գիրք բրո-
նելով այդ ժողովներում:

ԲԱՏՐԱԿ-ՉՔԱՎՈՐԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿ- ՑՈՒՅՑՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԿՈՆՖԵՐԵՆՑԻԱՆԵՐԸ

Զբաղորության կազմակերպման ձևերի՝ բատ-
րակ-չքավորական խմբերի, ընդհանուր ժողովների,
հետ գուզնեթաց հարկավոր ե նաև, ըստ պահանջի, դու-
մարել տվյալ գյուղի չքավորական բոլոր խմբերի, յեր-
բեմն ել ամբողջ շրջանի խորհրդակցություններ (խմբե-
րի շրջանային կոնֆերենցիաներ):

Այդպիսի խորհրդակցություններ առանձնապես ան-
հրաժեշտ ե գումարել այն դեպքերում, յերբ հարկա-
վոր ե չարժել, մորիլիզացիա անել գյուղական բոլոր
կազմակերպություններին, գյուղի վողջ չքավորու-
թյանն ու միջակներին վորեւե ձեռնարկման կամ կամ-
պանիայի համար (որինակ, ցանքի նախապատրաստու-

թյան, բերքահավաքման, հացամթերման, կոլտնտե-
սության կամ վորեւե ընկերության կազմակերպման,
ինքնահարկման համար և այլն):

Այդ խորհրդակցություններում չքավորական խմ-
բերը միատեղ նշում են, թե ինչ պիտի անեն և ինչպես.
ապա յուրաքանչյուր խումբ (խորհրդին, կոոպերատի-
վին կամ վորեւե ընկերության կից) ձգտում ե, վոր նըշ-
ված միջոցառումները կիրառվեն կյանքում, ինքն ել
մասնակցում ե նրանց կենսագործմանը, այդ աշխա-
տանքին մասնակից անելով գյուղի վողջ չքավորու-
թյանն ու բատրակությանը:

Այս կերպ տեղական բժիշկն ու գյուղխորհուրդը
խմբերի միջոցով կազմակերպում են բնակչության բնա-
րակ-չքավորական մասին, վորը պիտի իր յետեւից
տանի նաև բոլոր միջակներին:

Վորոչ դեպքերում թեերկս նպատակահարմար լի-
նի չքավորական խմբերի գյուղական խորհրդակցություն
գումարել՝ գյուղացիական կամ չքավորության ընդհա-
նուր ժողովը նախապատրաստելու համար:

Ընդհանրապես չքավորության մեջ կատարվող աշ-
խատանքի ձևերն ինքնին և նրանց գործադրումն այս
կամ այն դեպքում չեն կարող և չպիտի լինեն միակերպ
բոլոր ժամանակներում և բոլոր շրջանների համար:

Կուսակցության կենտկոմը իր դեկտեմբերյան
(1929 թ.) վորոշման մեջ հատկապես ուշադրություն
և դարձնում այն բանի վրա, վոր՝

«Կուսակցական և կոմյունիստական կազմակեր-
պությունները չպետք ե թույլատրեն այդ ձևերի
այնպիսի սահմանում, վորը կարող ե առաջաց-
նել առանձին շրջանների և կազմակերպությունների
աշխատանքների առանձնատեղիությունների ան-
տեսում և ընդհանրապես պետք ե ուժեղացնել պայ-
քարը այդ գործին չինտիկական-բյուրոկրատա-
կան մոտեցում ունենալու դեռես մոչ հաղվադեպ
փաստերի դեմ:

կենտրոնի վերջումն պատ նշում ե՝

«Ջրավորության ու բատրակության ինքնուրույն աշխատանքի վճռական ուժեղացումը պահանջում է Ջրավորության մեջ կատարվող աշխատանքի ձևերի ընտրության դերազանց ճկունություն (խմբեր, փողովներ, կոնֆերենցիաներ, մամուլ, կուլտ. սպասարկում)»:

Հարկավոր է նշել աշխատանքի ձևերից մեկը ևս— խմբերի կոնֆերենցիան, այսինքն մի շարք դյուղերի կամ ամբողջ շրջանի բոլոր խմբերի (կամ նրանց ներկայացուցիչների) խորհրդակցությունը:

Բատրակ-ջրավորական խմբերի կոնֆերենցիաները քննարկում են ամբողջ շրջանին կամ նրա մի քանի դյուղերին վերաբերող ընդհանուր հարցերը, հնարավորություն են տալիս խմբերին իրենց աշխատանքի փորձը փոխանակել և ղեկավար ցուցմունքներ ստանալ կուլտ. կազմակերպությունից:

Յերբեմն նպատակահարմար կլինի գումարել խմբերի առանձին կոնֆերենցիաներ այն պազմակերպությունների գծով, վրդմց կից աշխատում են խմբերը:

Կարելի չէ, որինակ, առանձին գումարել դյուղ-խորհուրդներին, կոոպերատիվ վարչություններին կից աշխատող խմբերի կամ բոլոր փայտեր-ջրավորների ու բատրակների կոնֆերենցիա (կոոպերացիայի և մասնավորապես Ջրավորության կոոպերացիան հարցերի քննարկման և այլն):

Մի խոսքով, Ջրավորության մեջ կատարվող մասսայական աշխատանքի այս կամ այն ձևի կիրառումը պիտի բղխի մի հիմնական խնդրից, այն է՝ Ջրավորության դարձնել կուսակցության և Խորհրդային իշխանության ակտիվ ուղեակցին ու իսկական հենարանը նրանց բոլոր ձեռնարկումների կենսագործման ասպարիզում, մեկուսացնել կուլակին և իր ցեղակից տանել վողջ աշխատավոր դյուղացիությունը:

ԿՈՆՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԲԱՏՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ ԿԱՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

Յեթև համատարած կոլեկտիվացման չենթարկված շրջաններում Ջրավորության մեջ կատարվող աշխատանքը պիտի համատարած կոլեկտիվացման և կուլակություն, վորպես դասակարգ՝ լուծարման պայմաններ նախապատրաստի, ապա հացահատիկային կոլեկտիվացման շրջաններում բատրակ-ջրավորական մասնակցությունը բոլոր ջակիքը պիտի ուղղեն ձեռք բերված արդյունքներն ամրապնդելու և կոլեկտիվացման մակարդակը բարձրացնելու նպատակին:

Խորապես սխալվում են նրանք, ովքեր կարծում են, թե համատարած կոլեկտիվացման չենթարկված շրջաններում, այսինքն այն շրջաններում, վորտեղ կուլակն ապահովակացված է վորտեղ միջակ-կոյտնտեսական արդեն դարձել է Խորհրդային իշխանության հեկարանը, վերանում է Ջրավորության մեջ աշխատանք կատարելու անհրաժեշտությունը:

Այդ միանգամայն սխալ է:

Կուսակցությունը բացարձակապես անհրաժեշտ է համարում շարունակել և բարելավել աշխատանքը կոլտնտեսություններում չֆավորությունների մեջ, առանձնապես ամենապարզ ձևի միավորումներում, այսինքն այնտեղ, վորտեղ հանրայնացված է գործիքների և արտադրական միջոցների աննշան մասը միայն, ինչպես, որինակ, հողի միատեղ մշակման ընկերություններում և այլն:

Ինչո՞ւ չէ անհրաժեշտ կոլտնտեսություններում չֆավորությունների մեջ աշխատանք կատարելը:

Այդ աշխատանքի անհրաժեշտությունը բղխում է հետևյալ հանգամանքներից.

Առաջինը.—կոլեկտիվ կազմակերպելով (նույնիսկ այն դեպքում, յիթե նրա մեջ մտնում է դյուղական տնտեսությունների ճնշող մեծամասնությունը) միանգամից ու վերջնականապես չի վերանում դասակարգային պայ-

քարը դուրսում, նա փոխվում է կոլտնտեսականների և կուլակների կողմի: Կոլտնտեսություն մեջ, յեթե նա կանոնավոր և կազմակերպված և վարակված չի կուլակային տարերով, յեթե նրա մեջ գոյություն ունի ուրիշ աշխատանքի շահագործում, իհարկե, չի կարող լինել այն դասակարգային պայքարը, վորը տեղի չի ունենում կոլտնտեսությունից դուրս:

Սակայն դասակարգային թշնամին է՛լ ավելի մեծ կատաղություն է աշխատում քայքայել ու տապալել նորը, կոլեկտիվ տնտեսությունը:

«Կուլակը դեռ ջախջախված չէ՝ և կատարի դիմադրություն ցույց կտա կոլեկտիվացման հաղթական ընթացքին» — հիշեցնում է կուսակցության XVI համագումարի բանաձևը:

Յեւ իրոք, մենք ամենուրեք տեսնում ենք, թե ինչպէս ապակուլակացածները գործադրում են ամեն հնարավոր միջոց «լուծարքի յենթարկելու» իրենց ատելի կոլտնտեսությունները:

Կուլակի սիրած միջոցն է — անձամբ սողոսկել կոլտնտեսություն կամ խցիկ իր մարդկանց: Կոլեկտիվ խցկվելով՝ կուլակն անձամբ կամ իր գործակալների միջոցով ձգտում է քայքայել, «պայթեցնել» կոլտնտեսությունը ներքուստ:

Նա աշխատում է, վոր կոլտնտեսականների դուշը, հնարավորին չափ, Բիշ հանրայնացվի, աշխատում է կուլեցնել չքավորություն միջակի հետ, քայքայել կոլտնտեսության աշխատանքային կարգապահությունը, կասկած ու վարանում սերմանել կոլտնտեսականների մեջ՝ իրենց աշխատանքի նկատմամբ: Նրա գիծն ամբողջովին ուղղված է այն նպատակին, վոր կոլտնտեսականները, վորքան կարելի չէ, պետությունից շատ վարկ, մեքենաներ և այլն իրեր վերցնեն, այնուհետև քայքայեն կոլտնտեսությունը, կազմակերպեն մասնատված հեռացում և, ինչքան կարելի չէ, կոլտնտեսության դուշերից շատ քան յուրացնեն:

Կոլտնտեսությունն րնկած կուլակը, վորպեսզի հեշ-

տույթյամբ իրականացնի իր սլանը, աշխատում է, նախ և առաջ, աշխույզ դրավել ղեկավար դ՛րք, սողոսկել վարչություն մեջ կամ ուրիշ ղեկավար պաշտոն ստանալ:

Ահա, որինակ, ընկ. Արբուզովը հաղորդում է «Բեռնատարյում», թե ինչ մեքենայությունների յեն դիմում կուլակները:

«Նույն ժամանակի չըջանում կուլակի սգիտացիայի ազդեցության տակ չքավորությունը հեռանում է միջակներից, նրանց քշում է կոլտնտեսություններից, ցանկանալով ստեղծել իր չքավորական կոլտնտեսությունները: Յերբ ստեղծվեց չքավորների կազմը, մի քանի գյուղխորհրդում ընդամենը 40 տոկոս միայն լակական չքավորներ դուրս յեկան, իսկ մնացածը՝ կուլակի գործակալներ, վորոնք չքավոր եյին ձեւացել:

Կամենսկի չըջանում համարյա նույնն է կատարվում:

Կուլակի մտադրությունը — կոլտնտեսությունների ներսում կուլեցնել չքավորին ու միջակին, բայիչե՝ փիկյան հակահարված չի ստանում:

Կուլակի այդ «չըջանցիկ» մանյովրը կոլտնտեսությանը թիկունքից հարվածելու փորձ է, վորը պահանջում է կոլտնտեսականներից լինել աջ սլուքը, ու չաղիւր ուսումնասիրել իր կոլեկտիվի աշխատանքը, վորպեսզի ժամանակին մերկացվի և անվտանգ դառնա դասակարգային թշնամին:

Սակայն դրանով չեն սահմանափակվում կուլակի կողմի յեղանակները:

Ի փիճակի չլինելով քայքայելու կոլտնտեսությունը ներքուստ, կուլակը ջանք է անում խորտակել այն գրսից: 1930 թ. դարնանն ու ամսոր ատենձնապես շատ դեպքեր են յեղել, յերբ կուլակներն ալբեյլն կոլտնտեսությունները, թունավորեցին ու վնասեցին կոլտնտեսությունների անասունները:

Համատարած կոլեկտիվացման չըջաններից մեկում՝ Չապակի չըջանում կուլակները թունավորեցին 120

գլուխ անասուն և աշխատում է յին թունավորել ջրհորնե-
րը: Նիկողայի մարդում, հատամարած կոլեկտիվացման
մի շրջանում, կուլակները յեղաններով ծակոտել է յին
կոլտնտեսականների ձիերի կողերը: *)

Ահա և «Պրավդա»-յի բրեղադի հաղորդագրու-
թյուններից մեկը.

«Սալակի շրջանում կուլակները վաղորդ իմանա-
լով, թե կոլտնտեսութունը յերբ և հնձելու այս
կամ այն արտը, ցցեր են տնկում դաշտում: Աշխա-
տանքի միջոցին դերանդինները կոտորվում են: Բաղմաթիվ
դեպքեր են յեղել կոլտնտեսությունների
րի ցանքերի արածացման: «Պրավդա»-յի անվան
կոլտնտեսությունում կուլակներն այրում են յեր-
րորդ ուղղությամբ դրանք, վորտեղ է յին
դաշտում 2000 կոլտնտեսականների փաստաթղ-
թերն ու հաշիվները, դրանով ցանակում է յին խառ-
նել հաշվապահությունը և գծագրությունն առա-
ջացնել գյուղատնտեսական արտելի անդամների
մեջ: Կանեի շրջանում դեպքեր են յեղել, յերբ գո-
ղացել են մեքանաների մասերը, նրանց դաշտ
դուրս բերելուց առաջ:

Կուլակը չի խորհում նաև կաշատելուց, վորպեսզի
իր կողմը գրավի ավելի կայուն կոլտնտեսականնե-
րին: Չեղբա կայարանի կուլակներն աշխատում են
կաշատել կարմիր պարտիզան կոլտնտեսականին (Սեյ
մաշտարոյ կոլտնտեսությունում), վորի յերեք
կոմյերիտական աղաները կոլտնտեսության մեջ
է յին: Կուլակները պարտիզանին կոլտնտեսությու-
նից դուրս գալու համար առաջարկում են մի զույգ
ձի, 200 ռ. արժողությամբ մի սալ, լծասարք և
յերկու տարփա պալեն: Այդ մասին պարտիզանը
հայտնում է կուսընկերին և խորհրդին: Փաստը
մանրամասնորեն ստուգված և Կուլակներն իրենք

*) Գյուղ գնացող բանվորների ժողովում ընկ. Յակովլևի
արած գեկուցումից

խոստովանել են, վոր ցանկացել են կաշատել հատ-
կապես ավելի առաջավորին, կարմիր պարտիզա-
նին, վորպեսզի բոլորը նրա յետեւից հեռանան կոլ-
տնտեսությունից:

Կուլակը հաճախ փորձում է աղղել կոլտնտեսական-
ների վրա ավելի նուրբ և խորամանկ միջոցներով: Նա
ձգտում է կոլտնտեսականների «դուլթը շարժել», ձեւա-
նում է կոլտնտեսության անմիաս, «վորդորմեյի» գոհը,
կոտնական դաշտանքներն և ողտադործում:

Այսպես, որինակ, ընկ. Ֆեդոտովը «Պրավդայում»
հաղորդում է, թե ինչպես «Շախրիարի շրջանում բեզը
(կուլակը) չքափորական ժողով է գումարում, և դե-
մոնստրատիվ կերպով իր կարողության մի մասը նվի-
րում է չիբկատին:

Չքափորական ժողովը և շրջանի լիազորը ղնահա-
տում են այդ գույքը և այսպիսի վորոշում են հանում
րեզի նկատմամբ:

Իր վարմունքի համար նրան համարել խորհրդային
իշխանության բարեկամ: Խնդրել շրջանի դորձադիր
կոմիտեից վերականգնել նրա իրավունքները և տալ
դոկտանական թերթ. ապստել պարտադիր ցանքից,
թողնել ցանքի աշխատավորական նորման: Ընդունել
կոլտնտեսության մեջ»:

Մի ուրիշ թղթակցություն հաղորդում է այն
մասին, թե ինչպես Յեյսկի շրջանում կուլակներն ա-
մենքի առաջ հնձից հետո հասկ են հավաքում, իրենց
նկատմամբ խղճահարություն առաջացնելու նպատա-
կով:

Յեյ, համոթս այդպիսի կոլտնտեսականների,
յերբեմն կուլակին հաջողվում է չքափորությանը,
նույնիսկ չքափորությանը, իր համար միջնորդ դարձ-
նել:

Կուլակն աշխատում է կողքից «դեկավարել» կոլ-
տնտեսությունները, տալ կոլտնտեսականներին իր
«լողունքները»: Հայտնի յե, որինակ, վոր բերքահա-
վարի կամպանիայի սկզբում կուլակությունն այսպի-

սի լռութեանը եւ արձակումը. «Յանկի եւնք միատեղ, հարկա-
վոր եւ հավաքել անջատ»: Մի ուրիշ լռութեանը. «Ամեն ինչ
բաժանել հաւասար» եւ այլն:

Սակայն, կրկնում ենք, կուլակի պայքարի հիմնա-
կան մեթոդն է՝ չթույլատրել արտադրութեան միջոց-
ները լայն հանրայնացում, կոլտնտեսութեանը պահել
վորքան կարելի չեցած մակարդակի վրա, թույլ չտալ
անբաժանելի ֆոնդերի մեծացում:

Պարզ է, վոր կոլտնտեսութեան ամրացման ու երա-
գոյութեան համար կուլակի դեմ միվն ապաշարի այն
պայմաններում, յերբ դեռ տեղ-տեղ կոլտնտեսութեան
մեջ մնացած կուլակին դուրս պիտի նետել, չֆալսու-
թեան շարքի խտացումը մի այնպիսի գործ է, վորի
մասին մի վայրկյան անգամ չպիտի մոռանալ:

Յերկարդ. — Կոլտնտեսութեան ներքում, առանձնա-
պես նրա կազմակերպման սկզբնական շրջանում, մը-
նում է դեռ վորոշ անհավասարութեան, շնորհիվ այն
բանի, վոր հանրայնացված տնտեսութեան կողքին կոլ-
տնտեսականները (գլխավորապես միջակները) մոտ մը-
նում է մեծ կամ փոքր չափի անհատական տնտեսու-
թեան, վոր լրացուցիչ յեկոթուտ է տալիս:

Այդ անհավասարութեանը չպիտի չփոթել այն ան-
հավասարութեան հետ, վորն առաջանում է աշխա-
տանքի վրէժի միակերպ վարձատրութեան հետեւանքով.
այսինքն, յորք վորակալ աշխատանքը, բարձրորակ
աշխատանքը, վարձատրվում է ավելի, քան հասարակ,
անորակ աշխատանքը: Այդպիսի անհավասարութեան
դեռ յերկար ժամանակ տեղի կունենա կոլտնտեսու-
թեաններում, անկախ հանրայնացման չափերից, այն-
պես, ինչպես այդ գոյութեան ունի գործարաններում,
վորտեղ ավելի փորակավոր բանվորը մեծ էլ աշխատա-
վոր է նստնում:

Իսկ կոլտնտեսութեաններում, վորտեղ թվում
նաեւ դուրստնտեսական արտերներում, այդ անհա-
վասարութեանից զատ չի այլ անհավասարութեան եւ
գոյութեան ունի, «վորք ծագում է տարրեր գույքային

դրութեանից, միջակի ու չբավորի լրացուցիչ տնտե-
սութեան տարրեր չափերից»:

«Պահանջել, վոր գյուղացիները, արտել մտնելով,
անմիջապես հրաժարվեն ամեն տեսակի անհատական
սովորութեանից եւ շահերից, հրաժարվեն հանրայնաց-
վածի հետ գույքներից անձնական լրացուցիչ տնտեսու-
թեան վարելու հնարավորութեանից, նշանակում է մո-
ռանալ մարքսիզմի լինելից մի աշխարհին» (Կուսակցու-
թեան 16-րդ համագումարի վերջում):

Հետեւապես, միայն կոլտնտեսութեաններում
հանրայնացման մակարդակի հետագա բարձրացումով եւ
կոլտնտեսութեանների պարզ ձեւերից բարձր ձեւերին
անցնելով (հողի միատեղ մշակման ընկերութեանից
արտելի, արտելից կոմունայի) աստիճանաբար կհարթ-
վի, կվերանա ընկերութեան, արտելի եւ այլ միավոր-
ների անդամների մեջ յեղած անհավասարութեանը:

Մենք արդեն տեսցինք, վոր հանրայնացման ըն-
դարձակման ամեն կերպ կխանդավարի կուլակն աշխույ,
վորտեղ նա այդ հնարավորութեանն ունենա:

Սակայն այդ ճանապարհին մենք կհանդիպենք եւ
ուրիշ խոչընդոտի: Մենք կհանդիպենք միջակի ու չբա-
վորութեան մի մասի մանր սեփականատիրական հա-
կումներին, իրենց տնտեսութեան անհատական մասն
ավերացնելու նրանց ձգտումին, յերբ մոռանում են
ընդհանուր կոլեկտիվ տնտեսութեան մասին:

Միջակը կոլտնտեսական դառնալով, իր բախտը կա-
պում է սոցիալիստական տնտեսութեան բախտի հետ,
նա կանգնում է սոցիալիստական ճանապարհի վրա,
նա դառնում է կուսակցութեան հենարանը գյուղատը-
նա տնտեսութեան վերակառուցման գործում: Սակայն այդ տ-
նտեսութեան մեջ նշանակում է, վոր միջակը վայրկյանապես
փոխեց իր սովորութեանները, աղատագրվեց անհատա-
կան կուսակման իր հակամեծերից:

«Սխալ կլինի մտածել, — ասում եր ընկ. Ստալինը
մարքսիստ-աղբյուրմանի կոնֆերենցիայում, — թե
կոլտնտեսութեան անդամներն արդեն դարձան

անտեսութեանը: Պիտի պայքարել յեկամտի մեծ մասը վերցնելու և փոքր մասը անտեսութեան մեջ թողնելու հակամարտի դեմ: Պիտի պայքարել այն մարդկանց դեմ, վրոնք ցանկանում են «ուտել» կոլեկտիվ անտեսութեան ամբողջ յեկամտութիւնը:

«Ձի կարելի իշխալականացնել արտելի անդամներին, առում է ընկ. Յակովլեւը 16-րդ կուսհամագումարում տված իր ղեկուցման մեջ, արտելի անդամը յեկելվա մասը անտեսատելն է, սեփականատելն է: Պատկերացրեք նրա հոգեբանութեանը: Հասկանալի չէ, վոր սկզբնական չըմանում նրան պիտի զբաղեցնի մանր տընտեսութեան մարդը աշխատանքից շուտ քաշելու միտքը, վորտ ու ձեռն առնել, աշխատել, վորքան կարելի չէ ալելի ոգտվել կյանքի բարիքներից, վոր նա չի տեսել մանր անտեսութեան մեջ և վորը նրան տալ կարող է արտելը: Նա հաճախ կձգտի գրվել, ծուլանալ, աշխատանքն ուրիշ վրա գցել և այլն: Այդ յերեվոյթն անտարակույս ղեռ յերկար կկրի լուրջ բնույթ և խոշոր ծավալ կունենա: Հասկանալի չէ, վոր վորոշ ժամանակ է հարկավոր, վորպեսզի այդ կարգի գլուղացի կոլտնտեսականները վոչ միայն տեսնեն, այլ և գզան, վոր չի կարելի ուղղակի բլել, վերցնել, և վոր այդ կկործանի արտելը: Մէր որերում կատարվող մանր անտեսութեանից խոշոր անտեսութեան անցումը հնարավոր չէ առանց մեկ կողմից մյուսը փախչելու: Այդ հնարավոր չէ առանց այն բանի, վոր մանր գլուղացիութեան հետ հաղարարութեան լեւելում կապված աշխատելած, կուլակային տարրերը չփորձեն այս կամ այն ձեւով հանդես գալ, ցույց տալ իրենց:

Միայն կոլտնտեսականների կողմից իրենց անտեսութեան հանդէպ նոր սոցիալիստական բարեխղճութեան սկիզբ դնելով մենք կարող կլինենք զարգացնել ու տարապնդել արտելի սոցիալիստական բնույթը: Այդ կողմից մենք վոչինչ չենք թաղցնում արտելի անդամներից: Մենք ուղղակի առում ենք, վոր մենք վոչվոք ուժով արտել չենք քշում: Ավելին, այն մարդիկ, վոր-

րոնք աշխատում են գլուղացիներին հարկադրել արտել մտնելու, մենք նրանց համարում ենք կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան թշնամիներ, կուլակներին աջակցողներ: Միաժամանակ նրանց, ովքեր մտել են արտել, առում ենք. չի կարող ընդհանուր անտեսութեան լինել, առանց տարրական կարգապահութեան սահմանելու, առանց հանրայնացված սեփականութեան հանդէպ պիտակցական ու բարեխիղճ վերաբերմունք սահմանելու: Դու կամովին մտել ես արտել, այդ չի նշանակում, վոր ցանկացած մոմենտին կարող ես քո հայեցողութեամբ քայլալի այն: Յերբ արդեն մտել ես արտել, այդ նշանակում է պարտավորութեան ևս հանձն առել յենթարկվելու արտելի կանոնադրութեամբ սահմանված, արտելի անդամների կողմից ընդունված կարգապահութեանը. ալլապես չկրկնում եմ, աշխատանքի արտադրողականութեան բարձրացում վոչ մի դեպքում չի լինի, կյանքի վոչ մի բարելավում չի լինի»:

Այստեղից միանգամայն ակնհայտ է թէ վորքան անհրաժեշտ է, վոր կոլտնտեսականները սովորեն ղիտակից վերաբերմունք ունենալ դեպի ընդհանուր աշխատանքը և գույքը, ունենան կազմակերպվածութեան, բարձր արտադրողականութեան, աշխատանքային կարգապահութեան:

Պիտի հետեւել, վորպեսզի կոլտնտեսութեանները լրիվ ու ժամանակին կատարեն իրենց պարտավորութեանները պետութեան հանդէպ (մթերքների հանձնում, վարկերի վերադարձ և այլն):

Չբավարութեանն ու բատրակութեանը կարող են և պարտավոր են առաջավորները լինել այս գործում:

Չբավարներն ու բատրակները պիտի սոցիալիզմաւորուին, հարվածալուրջաւ պիտի ինքնաշարժաւ աշխատակիւն պատշաճ վերաբերվելու որինակ տան, վորովհետեւ գլուղի չբավարական շերտն է առավել չափով շահագրգռված կոլտնտեսութեան կաշտնութեամբ:

Չորրորդ.—Պետք է նկատի ունենալ, վոր կոլտնտես-
սության կազմակերպման սկզբնական շրջանում, մինչե-
րեքբաժնավաճը կամ վորյեվե ալլ յեկամտի ստա-
ցումը բատրակների ու չքավորների դրությունը զգա-
լիորեն վատ է լինելու, քան կոլտնտեսական միջակիշը:
Այստեղից խնդիր է ծագում— նյութապես ուսմունակել
սյոլպիսի չխալորին ու բատրակին (մթերքով, դրամա-
կան ավանսով, վարկով և ալլ միջոցներով) մինչեւ
վոր նա ստանա իր մաս յեկամուտը:

Այդ մասին պիտի հոգան կոոպերացիային, դյուդ-
խորհրդին կից չքավորական խմբերը և վողջ կոլ-
տնտեսական չքավորությունը:

Դեռ մենք չենք խոսում վորոշ վայրերում անդի
ունեցող այնպիսի կատարյալ խայտառակ դեպքերի մա-
սին, յերբ կուլակի ազդեցության տակ ընկած կոլտնտե-
սականը կամ իսկական կեղծ կոլտնտեսականները
հրաժարվում են բատրակին կամ չքավորին իրենց կազ-
մի մեջ ընդունելուց կամ նրանցից պահանջում են մեծ
փայլավճար:

Հասկանալի չէ, վոր չքավորական խմբերի և
դյուդական կուսկազմակերպությունների պարտքն է
նման փորձերին ամենավճռական հակահարված տալ,
մերկացնելով այդպիսի կեղծ կոլտնտեսականների կու-
լակային ելությունը:

Պատահում են յերբեմն նաև դեպքեր, յերբ կոլ-
տնտեսությունները վարձում և չահագործում են բատ-
րակներին: Չքավորությունն ու բատրակությունը պի-
տի հետեւեն, վոր կոլտնտեսությունն այդպիսի խայ-
տառակ խեղաթյուրումներ թույլ չտա, վոր կոլտնտե-
սության մեջ աշխատող բատրակը լինի կոլտնտեսու-
թյան լիիրավ անդամ և վոչ շահագործման առարկա:

Հիւգերբորդ.—Անհրաժեշտ է հետեւել, վոր չքա-
վորությունն ու բատրակությունը կոլտնտեսության ղե-
կավարությունից հեռու չմնա: Այդ չի նշանակում,
իհարկե, վոր կոլտնտեսության վարչության մեջ պիտի
նստեն միմիայն չքավորներն ու բատրակները: Ընդ-

հակառակը, կուսակցությունը պահանջում է, վոր մի-
ջակն անպայման կոլտնտեսության ղեկավարությանը
մասնակից արվի: Սակայն առավել ևս անթույլատրելի
չէ, յեթե ղեկավարությունից հեռացվի չքավորությունը:

Այս բոլորն անվիճելի կերպով ապացուցում է չքա-
վորության ու բատրակության մեջ աշխատանք կատա-
րելու անհրաժեշտությունն ու կարեւորությունը, ա-
ռանձնապես պարզ տիպի կոլտնտեսություններում,
զանազան ընկերություններում, վորտեղ չքավորության
չահերը հեշտությամբ կարող են հետին պլանի մղ-
վել և վորտեղ «ստեղծվում է հասարակական արտա-
դրանքի մասնավոր կուտակման համար սպասարկող
վտանգ» (Յակովլև) :

Հարկավոր է արդյոք կոլտնտեսություններում
չքավորության մեջ աշխատանք կատարել.—Այս հար-
ցին մինազամայն սպառիչ պատասխան և տալիս ընկ-
կազանովիչը Մոսկվայի մարզի կուսկոնֆերենցիայում
արած իր վեկուցման մեջ (1930 թ.) :

«Անպայման մի պատասխան միայն կարող է լի-
նել: Նույնիսկ տարրերնակ է նման հարցը դնել:
Հարկավոր է կոլտնտեսություններում չքավորու-
թյան ու բատրակության մեջ աշխատանք կա-
տարել: Սակայն այդ աշխատանքը պիտի այնպես
վարել, վոր կոլտնտեսության ներսում չստեղծվեն
այնպիսի տրամադրություններ, վոր իբր թե կոլ-
տնտեսություններում ել դոլություն ունի այնպիսի
դասակարգային պայքար, ինչպես և կոլտնտեսու-
թյունից դուրս:

Կոլտնտեսությունում մնում են դասակարգային
պայքարի տարրեր, սակայն այդ պայքարն ընդու-
նում է միանգամայն տարբեր ձևեր ու բնույթ:
Այդ այն դասակարգային պայքարը չէ, ինչ վոր
զարգանում է կոլտնտեսությունից դուրս»:
Պե՞տք է արդյոք կոլտնտեսության ներսն ստեղ-
ծել չքավարական խմբակներ:

Այս հարցի պատասխանը ըզխում է կուսակցության

այն ցուցումները, վերոնց մասին խոսեցինք վերը: Կոյնտեստոթյուններում չքափորության և բառարկության մեջ աշխատանք կատարելն անպայման պետք է:

Այդ աշխատանքի ձեւերը կարող են փոխվել համաձայն պայմանների, նայած թե ինչպիսի կոյնտեստոթյան հետ դործ ունենք:

Զփավորական խմբեր անպայման պիտի կազմակերպել բոլոր պարզ տիպի միավորումների մեջ, հողի միատեղ ոգտագործման ընկերություններում և ուրիշ արտադրական կոոպերատիվ ընկերություններում:

Խմատ չունի կոմունաներում խմբեր ստեղծելը: Ինչ վերաբերում է գյուղատնտեսական արտելներին, այստեղ հարցը պիտի լուծել համաձայն այն բանի, թե ինչ կազմ ունի արտելը, թե վորքան է խոշոր կուլակային ագրեցությունը արտելի անդամների վրա, թե վորքան է կայուն տվյալ կոյնտեստոթյունը:

Թե գործնականում ինչպես պիտի այս բոլոր անձնատնտեսությունները հաշվի առնել, այս մասին լավ օրինակ է բերում ընկ. Կադանովիչը իր դեկուցման մեջ XVI կուսհամագումարում:— «Մի 25 հազարական լանսիր,— պատմում է ընկ. Կադանովիչը,— չքափորական խմբեր կազմակերպելու հարցին այսպես պատասխանեց.

«Յերբ այն գյուղ յեկա, մտածեցի արտելում անմիջապես կազմակերպել չքափորական խմբակ:

Ծանոթանալով կոյնտեստոթյան անձնակազմին, յես համոզվեցի, վոր կոյնտեստոթյուն են մտել յաւազույն միջակները, և յեթե յես կազմակերպեմ չքափորական ինքնուրույն խումբ, ապա արտելում պառակտում կառաջանա: Յես ինչ արի: Մեր կոյնտեստոթյունն ունի արտադրական խորհրդակցություն, ահա այդ արտադրական խորհրդակցության մեջ յես համախմբեցի չքափորության ակախվը, չկազմակերպելով հատուկ խումբ»:

Համենայն դեպս, այստեղ, վարտեղ չփավորական խմբեր ստեղծելը կողմի կոյնտեստոթյան քառակ-չփա

վորական հատվածի ագրեցության ամրապնդմանը, նպատակահարմար է կազմակերպել չքափորական անտանձին խմբեր: Լավ է չքափորական խմբեր կազմակերպել վոր միայն կոյնտեստոթյան կենտրոնում, այլ և նրա տնտեսության գանաղան ճյուղերում:

Սակայն այն դեպքում ել, յերբ կոյնտեստոթյան վարչությանը կից գոյություն չունի չփավորական խմբակ, ապա պետք է չփավորության մեջ աշխատանք կատարել, հավաքելով չքափորական ակախվը, հրավիրելով լավ բառարկ-չքափորական խորհրդակցություններ, ինչպես նաև անհատական դրաղմունք կազմակերպելով չքափորների հետ: Այս աշխատանքը, ինչպես և չքափորության շահերի պաշտպանությունը վաղ մի դեպքում չի կարող հետին պլանը մղվել:

Այստեղ լավ պիտի հիշել ընկ. Յակովլևի մատնանշումը կուսակցության XVI համագումարում այն մասին, վոր կոյնտեստոթյան ներքում չպետք է քուլակարիի չփավորներին հակադրել միջակներին:

«Չքափորության մեջ կառարկող աշխատանքի փորձը,— ասում է ընկ. Յակովլևը,— ինչպես այն դեպքերում, յերբ գոյություն ունեն չքափորական խմբեր, նույնպես և այն դեպքերում, յերբ նրանք գոյություն չունեն, ցույց է տալիս, վոր պիտի խուսափել ընդհանուր ժողովը չքափորական խմբակով փոխարինելուց. պիտի խուսափել չքափորական խմբերը միջակներին նկատմամբ վարչական իրավունքներ բանեցնող կոյնտեստոթյան կոլեկտիվ դիրեկտորը դարձնելուց, պիտի պաշարել չքափորական խմբերը բաշխել ողջաններ զարմնելու տենդենցների դեմ, յերբ աշխատում են բոլոր, իսկ բաշխում են չքափորական խմբերը:

Յեթե համոզվի խուսափել այդ սխալներից, չքափորության մեջ կառարկող աշխատանքը նպատակի կրնա հասնի, այսինքն կոմանդակի և չքափորության անմիջական շահերի պաշտպանությանը և կոյնտեսականների դերի ամրապնդմանը, վորպես խորհրդային իշխանության հիմնական հենարանը գոյություն:

Ընկ. Յակովլևի այս հայտարարութիւնը հաստատուած է նաեւ XVI կուսամասումարի վերջամբ, վորի մեջ ասուած է .

«Ձգաւորական խմբերի աշխատանքը կտրեկալով տրտեսութիւնները սկզբնական ձևվերում պիտի բարեշաղկի է ուժեղացվի, քանի վոր միայն չքաղութիւն վրա հենվելով կարելի կլինի ապահովել պարզ միավորումները անցումը կորեկտիւացման բարձրագույն աստիճանին : Կուսակցական կազմակերպութիւնները պիտի չքաւորական խմբերի աշխատանքները աշխատի դրվածքն ապահովեն, վորպէսզի նրանք վոչ միայն անմիջականորեն պաշտպանեն չքաղութիւն շահերը, այլ և ուսանողական բանվոր դասակարգի ու գյուղական չքաղութիւն դաշինքի ամրապնդմանը միջակներին հետ :

ԶԲԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԿԱՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Տվյալ վայրի բառարկները և չքաղութների մեջ կատարվող ամբողջ աշխատանքի ընդհանուր քաղաքական գեկավարութիւնն իհարկէ ընկնում է տեղի կուսակցական կազմակերպութիւն վրա : Կուսքը պիտի հատուկ ընկերջ հանձնարարի հետեւել այդ աշխատանքին : Բջիջը տեղյակ պիտի լինի չքաղութական խմբակի աշխատանքներին, պիտի լսի կցված ընկերների հաշվետու գեկուցումները խմբերի աշխատանքների մասին, պիտի ցուցումներ տա, շտկի թերութիւնները, հետևի, վարպետի խմբերի կազմը դասակարգայնորեն կայուն լինի և չաղտուղի ունեւոր տարբերով :

Բջիջը հետեւում է, վոր գյուղխորհուրդը, վարչութիւնը և այլ մարմիններ իր ժամանակին իրենց որդաններում քննեն չքաղութական խմբերի բոլոր վորոշումները և ընթացք տան նրանց մացրած հարցերին :

Սակայն կուսակցական բջիջների այդ գործի ընդհանուր գեկավարութիւնը յերբեք չի ազատում պատասխանատւութիւնից՝ խորհրդային և կոպերատիվ

կազմակերպութիւններին չքաղութային մեջ կատարվող աշխատանքի համար :

Գյուղխորհուրդները, կոպերացիան, կոլտոնտայութիւնները, գյուղխորհուրդային ընկերութիւնները պարտավոր են ձեռք առնել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները չքաղութային լավագույն կերպով կազմակերպելու համար, նրա շահերը պաշտպանելու համար, նրա կոլտոնական սպասարկումը բարեկալելու համար :

Վատ են այն կոպերացիան, այն գյուղխորհուրդը, փոխորդութիւն գյուղկոմիտեն, վորոնք իրենց աշխատանքը չեն հիմնում չքաղութիւն վրա և չեն կազմակերպում նրան :

Համամիութենական կենտրոնական 1930 թ. փետրվարի 25-ի վորոշումը պարտավորեցնում է գյուղխորհուրդներին կազմակերպելու չքաղութական խմբեր և չքաղութիւն ու բառարկութիւն նկատմամբ իրականացնել մի շարք ձեռնարկումներ (քաղաքատիրական թիւն, առաջագում, բառարկահիւնների և չքաղութիւնների ներգրավում աշխատանքի մեջ, կուլտ-կենցաղային սպասարկման կարգավորում) :

Նույնպիսի հրահանգներ տվել են նաեւ կուսակցութիւնը և կոպերատիվ կենտրոնական մարմինները տեղական կոպերացիային :

Ձգաւորութիւն մեջ կատարվող աշխատանքի գեկավարութիւնն համար չի ՍՍՀ կենտրոնական վորոշումն առաջարկում է խորը շրջանային գործկոմներում ունենալ հատուկ հրահանգիչիսկ մնացած շրջաններում այդ պարտականութիւնը դնել ընդհանուր հրահանգչի վրա :

Այդ աշխատանքի համար հատուկ հրահանգիչներ պիտի լինեն նաեւ կոպերատիվ և կոլտոնտական մարմիններում :

Շրջանային մարմինները (շրջ. գործկոմները, շրջանային վարչութիւնները) կազմակերպում են չքաղութական խմբերի աշխատանքի ստուգում, կատարում են նրանց աշխատանքի ստուգատես, հրավիրում են

խմբերի կոնֆերենցիա, լավագույն աշխատանք կատարող խմբերի համար սահմանում են պարգևատրություն, բարակ-չբարակ կանխավճարում խմբերի ղեկավարների համար կազմակերպում են խորհրդակցություններ ու կուրսեր և այլն:

Անհրաժեշտ և, վերջապես, ընդդեմ, վոր բարակություն ու չբարակություն մեջ կատարվող վողջ աշխատանքը պիտի ընթանա հողանտառություն բան-վորություն հետ ամենատեսակ համագործակցությամբ:

Միայն այդ պայմաններում լավագույն ձևով կող-տագործվեն չբարակության մեջ կատարվելիք աշխատանքի կազմակերպական ու նյութական բոլոր հնարավորությունները:

ՅԵԶՐԱՓՄԿՈՒՄ

Բոլոր ասածներից կարելի չէ յեղրակացնել այն լինչ վոր կոմունիստական կուսակցությունը միշտ ընդգծել և և առանձնապես ընդգծում և ներկա չբանում, այսինքն չբարակության և բարակության կազմակերպման խոր նշանակությունը: Չբարակության կազմակերպումն առանձնապես անհրաժեշտ և այժմ, յերբ քանի զնում՝ բանվոր դասակարգն ավելի չէ ուժեղացնում հարձակումը կապիտալիզմի ճնշողությունների վրա մեր յերկրում, առաջ բերելով դասակարգային թշնամու հուսահատ դեմադրություն: Մենք վերջնականապես կիշրենք գյուղական կապիտալիստ կուլակին միայն այն դեպքում, յեթ յողիալիզմի կատուցմամբ չհաղորդված, հեղափոխության ամենից ավելի նվիրված գյուղական չբարակության և բարակության խալը սեղմ համախմբվի մեր կուսակցության շուրջը և ոգնի նրան իր հետևից տանելու ամբողջ աշխատավոր գյուղացիությանը դեպի գյուղատնտեսություն նոր, սողիալիստական ձևերը:

Յեվ վորքան ամուր լինեն չբարակների ու բարակների շարքերը մեր կուսակցության շուրջը, այնքան

չուտ կգա այն ժամանակը, յերբ հին գյուղը կուլակի, միջակի ու չբարակի հետ միասին վերջնականապես անցյալի գերկը կանցնեն, տեղի տալով նոր կուլեկտիվացած գյուղին:

Իսկ «ինչ վերաբերում և կոլտնտեսություններում գտնվող միջակներին ու չբարակներին,—ասում և ընկ. Ստալինը*», — ապա նրանք կոլտնտեսությունների մեքենայացման ու կուլեկտիվացման հետ զուգընթաց կձուլվեն կուլեկտիվացած գյուղի միասնական բանակի մեջ»:

Դրա համեմատ ել ապագայում մեր լողունգներից կվերանա «միջակ» ու «չբարակ» հասկացությունը:



*) Ի. Ստալին. Զրույց պերկուլցների հետ:



ՀՀ Ազգային գրադարան



NL0204969

30.179

К
58

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՊ. (2 ռ.)

261



Н. РОВИНОВ

О РАБОТЕ СРЕДИ БЕДНОТЫ

Госиздат ССР Армении
Эривань — 1931